

Soome mure tuumajaamaga

Käisime kohapeal vaatamas, miks on Soomes Olkiluoto tuumajaama uue reaktori valmine kahtlaseks muutunud ja mida meil sellest õppida on. **lk 6**

Läti oligarhid on võimu kaotanud

Läti tippajakirjanik Nellija Ločmele tunnistab, et korruptsioon on seal endiselt probleem, kuid olukord on oluliselt paranenud. **lk 4**

Kangerti kõva sõit

Tanel Kangerti jalgrattasõidu MM-il saavutatud 13. koht tähistab eestlaste parimat saavutust eraldistardis ja seni Taaramäe varjus püsinud sportlase jõudmist ässade hulka. **lk 15**

Romney rääkis end kaotajaks?

USA vabariiklaste presidendikandidaat tegi avameelse avalduse laiskade kaasmaalaste kohta. **lk 10**

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 219 | NELJAPÄEV, 20. SEPTEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

Foto: Vallo Kruuser

Pangad peibutavad mudilasi

Eesti pankade kliendiotsing ja oma teenuste müümine on jõudnud uuele tasemele, sest viimasel ajal pommitatakse pakkumistega juba vaevalt kõndimise selgeks saanud lapsi. **lk 11**

Presidendi kantselei eksülema Pikani asendusemaäri Indias

Omaegse president Meri kantselei ülema, hiljem geenivaramu juhina ja Steri tehase ühe omanikuna avalikkuses palju tähelepanu pälvinud Jaanus Pikani osalusega ettevõtte tegeleb Indias ja Gruusias raha eest asendusemaduse korraldamisega. Teenus on suunatud lääneriikide viljatutele paaridele, kes otsivad näiteks munarakudoonorit

ning seejärel asendusema viljastamise ja lapse sünnitamise teenust. Pikani kompanjon Eestist on doktor Andres Salumets, firmal on harukontor ka Eestis.

Enamikus maailma riikides on asendusemadus keelatud, samuti meil.

Ka Eesti bioetika nõukogu ja naistearstide selts on raha eest asendusemaduse pakku-

mise ebaeetilisena hukka mõistnud. Pikani ise kinnitab, et millegi ebaeetilisega ta ei tegele ja eestlased on kliinikutes vaid meditsiini-spetsialistid. „Teoreetikud, kes filosofeerivad eetikast ja on vastu kogu sellele tegevusele, ma arvan – kui neil endal on häda käes, mõtleksid ja räägiks nad teistmoodi,” on Pikani vaatenurk. ● Loe täpsemalt lk 2–3

Signe Kivi tool kõigub

●● Kunstiakadeemia nõukogu arutas üleeile tudengite eestvõttel rektor Signe Kivi umbusaldamist.

●● Kivi jäi ametisse ülinapilt, umbusaldamiseks vajalikust 15 häälest jäi puudu üks, üks liige puudus.

●● Umbusaldajad heidavad rektorile peale majasaaga ette ka heade õppejõudude lahkumist. **lk 9**

JUHTKIRI

EKA

muutuste tuul

Tudengkonna sellenädalane ebaõnnestunud katse Eesti kunstiakadeemia rektorile Signe Kivile umbusaldust avaldada näitab, et koolis on mõnda aega puhunud muutuste tuul. Kummitavad ikka needsamad klassikalised Vene ajaloo põhiküsimused: „Mida teha?” ja „Kes on süüdi?” „Mida teha?” puhul eriti selget pilti pole, aga ka „Kes on süüdi?” asjus hakkab arusaam teisenema.

Välisvaenlase kirumise žanr, olgu õigustatud või mitte, hakkab end ammandama. Kool on kaks ja pool aastat tagasi maha lammutatud, tudengid uitavad mööda linna ajutise iseloomuga pelgupaikade vahet ja uue hoone asemele tuleku kohta midagi selget teada pole. Vaidlus selle üle, kes on rektor Signe Kivile enne maja lammutamist midagi lubanud, kas poliitikud on olnud reetlikud, kas riik ei tähtsusta kunstiharidust või on hoopis rektor ise olnud hooletu, kestab ilmselt igavesti.

Veidi veider on, et sellesama umbusalduse taga olnud tudengkonna esindajad pärast untsuläinud „umbamist” justkui seinaprakku pugesis ega kippunud oma otsust avalikult põhjendama. Kas neist inimestest võiks siis loota julge mõtteleonnuga tulevase loojaid? Algas pole just paljulubav. Teema pole ju tühine ja sisulisteks argumentideks

Rektorist

Kunstiakadeemial oleks lihtsam jätkata puhtalt lehelt uue juhiga.

pendeldamine pole talle mingit kasu toonud. Poliitilised sidemed võisid ta omal ajal rektoriametisse aidata: „kül-lap tema juba oskab asja ajada ja raha koju tuua” on ikka olnud argument, millega poliitikud end otse või kaude turustavad.

Kuid nagu näha, on Kivi poliitsidemed osutunud täiesti kasutuks. Mingit mõju ja ligipääsu otsustajatele ei paista tal olevat. Maja ju pole, see tõmmati ise suure peo saatel maha. Juhina pole tal võimalik suunata vastutust mujale, haridusministeeriumi peale vihvastamine ei aita, kunstiakadeemia maja tõrksate naabrite kirumine ka mitte. Praegu kipuvad väitlused sumbuma sellesse, kes millal mingi vea tegi. Kunstiakadeemial oleks lihtsam jätkata puhtalt lehelt ja uue juhiga. Ka see ei tooks raha juurde, kuid lahendaks vastutuse küsimuse. Riiki ja naabreid kirutakse kunstiakadeemias veel ilmselt tükk aega, ent aeg lendab ja maja pole. Üsna pea kerkivad taas esile EKA teiste koolidega ühendamise mõtted, mis paraku tema identiteeti lahustaksid. Kui Eesti kunstiharidus on kallis, siis on viimane aeg juhi leidmist kavandada. ●

REPLIIK

Patsient peab küsima

Elmisel nädalal tegin intervjuu ravimiohutuse teemal. Kõlama jäi, et ravimi kõrvaltoimete vältimiseks on oluline patsiendi ja arsti vaheline suhtlus.

Päev enne intervjuud käisin ka ise arsti juures. Ta kirjutas mulle välja beebipillid. Intervjuud tehes selgus muide, et need on Eestis ühed kõige sagedamini kõrvaltoimeid põhjustavad ravimid. Küsisingi arstilt võimalike kõrvaltoimete kohta. Arst vastas seepeale, et need on pillid nagu teisedki, ja kõik. Tundus, nagu oleksin esitanud eriti lolli küsimuse. Ma ei ole teistest pillidest teadlik ja tahan kuulda ka kõige väiksemate kõrvaltoimete kohta. Arsti juures ei saa olla lolle küsimusi. ● Riin Aljas

Lk 4: Nellija Ločmele: kriis lammutas Läti vääraastunud maailma.
Lk 5: Terrie Moffitt: enesekontrollioskus määrab lapse tuleviku.

KEHV SUHTUMINE

Arengufondi juhi Tõnis Arro sõnul ei ole Eestis ettevõtlus populaarne karjäärivalik ja see tuleneb kultuurilistest hoiakutest, aga ka haridusest. „Kultuuris levinud arvamused ja hoi-

kud ettevõtlusest ei ole kõige soodsamad – see on suhtumine läbikukkumisse ja ettevõtlikkusse üldiselt,” selgitas ta Vikerraadiole ja ütles, et ettevõtlushariduse tase jätab soovida. **ERR**

23 EBAVÕRDSET

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik Mari-Liis Sepper märkis riigikogu põhiseaduskomisjonile 2011. aasta kokkuvõttes, et võrdse kohtlemise põhimõtet rikuti 23 korral. **ERR**

Eestlased pakuva lapsesünnitamise

Eestlaste osalusega viljatusravikliinikute kett pakub lapsesaamisteenuse täispaketti: vali mis värvi last tahad ja kaksikudki pole probleem.

Ettevõtte eestlasest osanik Jaanus Pikani ei pea asendusemadust ebaeetiliseks: kui nõudlust on, peab teenust pakkuma.

Intervjuu

Kadri Ibrus
reporter

Uus Elu kõlab firma nime-na uhkelt. Sellist ehk inglise keeles New Life'i nime kannab rahvusvaheline grupp, mille peamine tegevusharu on raha eest asendusemaduse korraldamine. Gruppi kuuluvad ka eestlased Jaanus Pikani ja Andres Salumets oma firmaga F-Est OÜ.

Kuna äriiline asendusemadus on enamikus riikides siiski keelatud, on grupp asutanud oma kliinikud just neisse üksikutesse riikidesse, kus see lubatud on. Need on Gruusia, Ukraina, Iisrael, India, Armeenia ja Tai. Eestlased on seotud kaks aastat tagasi Gruusiasse ja tänavu suvel Indiasse New Delhiisse kliiniku asutamisega.

Olgugi et professor Salumetsa on India kliiniku veebilehel meeskonna arstide seas nimetatud, siis Pikani sõnul Eesti arstid Indias kohapeal ei tööta, vaid teevad visiite. Üks firma haru nimega New Life Nordic asub siiski ka Eestis. Kuna Eesti seadus asendusemadust ei luba, siis siin tegeletakse teiste viljatusravimeetoditega, näiteks pakub firma „Skandinaavia päritolu munarakudoonoreid”.

Kõigis ülejäänud riikides asuvate kliinikute peamine tegevus on aga just asendusemadusteenuse pakkumine, mis sisaldab endas ka tellijale lapse kandmist ja sünnitamist.

Arstiharidusega Jaanus Pikani, kes on kunagi juhtinud Tartu ülikooli kliinikumi ja presidendi kantseleid, kinnitas, et töö India kliinikus on edu-

kalt alanud ja jätkub edukalt ka Gruusias. Laienemisplaan neil tema sõnul praegu ei ole.

●●**Jaanus Pikani, olete asutanud Indias ja Gruusias viljatusravikliinikud, kus raha eest pakutakse asendusemadusteenust ehk laste sünnitajaid. Kes need asendusemad seal on?**

Meie tegeleme meditsiinilise poolega. Ma ei oska nende asendusemade kohta midagi öelda, meie neid ei otsi ja nendega ei tegele. Sellest me ei tea midagi. Meie oleme seal lihtsalt kliinilise partnerina ja vastutame vaid kliinilise poole eest. Firma on asutatud koostöös kohaliku partneriga.

●●**Teie grupi kliinikud on avatud just riikides, kus seadus lubab tegeleda kommertsliku asendusemadusega. Enamikus riikides on see siiski keelatud, osas on lubatud ainult altruistlik asendusemadus, mille eest raha küsida ei tohi.**

Mis on tasuta asendusemadus?

Ega asendusemaduse keelamisega ei lahenda üldisemat vaesuse probleemi.

Sellist asja ei saa olla. Neis riikides, kus see on lubatud, seal on need ühiskonnad niimoodi otsustanud. Teeme neis riikides seda, mida seal lubatakse. Küsimus on rahas – mis hinnaga inimene oma kulu ja vaeva hindab –, seda tuleb kom-penseerida. Samas on inimesi, kellel on seda teenust vaja ja järelikult on vaja neid teenuseid. Mõned riigid hindavad oma vaeva suuremaks, seal on hinnad kõrgemad.

●●**Eesti bioetika nõukogu ja naistearstide selts on siiski leidnud, et raha eest asendusemadus ei peaks olema lubatud ja et see on ebaeetiline. Mis te sellest arvate?**

Mida saab üldse altruismiks nimetada? Mis on õige kompensatsioon kellegi aja ja vaeva eest? Tema, asendusema, ju

panustab, ta ei saa käia tööl, tal on kohustused. Ta teeb teisele midagi, mis on vajalik.

●●**Nii et ebaeetiliseks te seda ei pea? Leiate, et see on vajalik?** See on vajalik. On palju inimesi, kellele see on vajalik ja kes soovivad seda. Need inimesed, keda see tõesti puudutab. Teoreetikud, kes filosoferivad eetikast ja on selle tegevuse vastu – ma arvan, kui neil endal on häda käes, mõtleksid ja räägiksid nad teistmoodi.

●●**Te olete Indias kohal käinud ja ikkagi nende asendusemadega kohtunud?**

Jah, muidugi olen seal kohal käinud. Aga ei, ma ei tegele patsientidega.

●●**Üldiselt on teada, et asendusemadusega tegelevad seal vaesed naised, kes teevad seda, et elus püsida.**

Miks on inimesed üldse vaesed? Kas ta peabki elama vaesuses? Ega asendusemaduse keelamisega ei lahenda

seda üldisemat vaesuse probleemi. Asendusemadusega tegeledes ta saab ikkagi midagi kompensatsiooni.

Loomulikult on erinevus selles, millised hinnad on Euroopas ja USA-s, ning üks dollar on Indias suurem raha kui seal.

●●**Inimesed näevad sellises tegevuses siiski vaesuses elavate inimeste ekspluateerimist. Kas see on ikka nende naiste vaba valik?**

Ekspluateerimist ma ei näe. Nad on vabad inimesed, kes ise on nii otsustanud. Need ühiskonnad ise on nii otsustanud, et see on lubatud. Meie ei saa tulla ütleva, mida nad tegema peavad. Kas siis vaesuse suuremine oleks valik? Peab tegelema vaesuse probleemi enesega. Kulu ja vaev on igal pool, nemad on otsustanud oma ühiskonnas seda vastavalt hinnata.

●●**Kuidas on Indias lood sünnitajate riskidega? Kas asendusemade ja munarakudoonorite**

tervist ähvardavad ka mingid ohud? Milline on ema-lapse suremuse statistika?

Sellega meie ei tegele, see kõik toimub tavalises tervishoiusüsteemis, sünnitushaiglates jne. Me ei tea sellest midagi. Ei tunne ka sealset rasedust puudutavat statistikat.

●●**Kas teie kliinikutes on saanud lapsi ka eesti paarid?**

Ei tea seda, ma ei tegele patsientidega. Aga minu teada ei ole.

●●**Teie grupi kliinikutes pakutakse ka lapse soo valimise teenust.**

Meie sellega ei tegele. ●●**Osas teie grupi kliinikutes seda teenust pakutakse. See on siiski väga põhimõtteline küsimus, kui kaugele saab selliste valikute võimaldamisega minna. Mis on teie arvamus?**

Mul ei ole arvamust. Kui kohapeal nii lubatakse, siis lubatakse. Meie tegevus on ainult meditsiiniline tegevus. Mõelda võiks selle peale, et kui 30 aastat tagasi sündis esimene katseklasilaps, siis nähti seda ka väga suure bioetilise probleemina. Kõik võtab natuke aega, iga ühiskonna liikmed peavad mõtlema, kus need piirid on. Võib-olla järgmise põlvkonna jaoks ei ole see enam probleem.

●●**Teie kliinik on nüüd Gruusias tegutsenud juba kaks aastat. Kes seal on asendusemad, kas kohalikud naised?**

Tõenäoliselt kohalikud jah, kust mujalt nad ikka tulevad. Aga jällegi, ma ei tegele patsientidega.

●●**Teie kliinikud pakuvad ka munarakudoonoreid ja kuna põhiliselt on kogu teenus suunatud lääne inimestele, siis pakutakse doonoriteks eraldi valge nahavärviga noori naisi, kelle hulgast saab meeldiva välja valida. Kust riikidest need doonorid pärit on? Kas ka Eestist?**

RIIGIEELARVE ÜLEJÄÄGIS

Rahandusministeeriumi andmetel laekus kaheksa kuuga riigieelarvesse tulusid 4,14 miljardit eurot ehk 66,6% aastaks plaanitud. Kulutati 4,09 miljardit eurot ehk 60,5% kavandatust. **EPL**

PIIRIVALVE AVASTAS UJUVSAARE

Narva kordoni piirivalveametnikud avastasid üleeile Narva veehoidlal ujusaare, mille lagunedes võib Narva jõel tekkida veeliiklust takistav puidu- ja mudareostus. Praegu veel kalda

küljes kinni olev ujusaar asub Kulgu sadamast 450 meetri kaugusel. Saare suurus on hinnanguliselt 30 korda 30 meetrit ning see on kaetud kõrkjate ja hõreda võsaga. **Delfi**

SURMASID ROHKEM

Tänavu augusti lõpus oli Eestis registreeritud 10 404 surma ja 9514 sündi. Eelmisel aastal oli samal ajal olukord pisut parem: surmasid oli 10 346 ja sünde 9995. **EPL**

d Indias raha eest teenust

Foto: Reuters/Scanpix

Soo valimisest: mul ei ole arvamust. Kui kohapeal nii lubatakse, siis lubatakse.

Agentuurid tegelevad doonoritega, ma ei tea sellest täpselt. Aga minu teada ei ole Eestist olnud.

●● **Te eraldate ennast kogu firma tegevusest, aga olete ju ikkagi selle asutanud ja sellega seotud, teete protseduure ja saate selle eest raha.**

Noo, kui nii mõelda, siis igasugune ravi on alati äri. Kõik tegevused maksavad. Nii võib mõelda: kas ravi- mid peavad olema tasuta kõigile?

●● **Äri saab teha ka sotsiaalselt vastutustundlikult.**

Ma leian, et me ei tohi ühtegi ühiskonda õpetada. Leian, et niikaua kui on inimesi, kes seda teenust vajavad, siis tuleb seda teha. Mõnes ühiskonnas ei ole lihtsalt soovijaid. Näiteks Soomes ütleb seadus, et munaraku- või spermadoonori kaudu saadud lapsel peab täiskasvanuks saades olema võimalik teada saada oma doonorist vanema identiteet. Seetõttu aga tahab Soomes väga vähe inimesi doonoriks hakata. Ei taheta, et 18 aastat hiljem käiks ukse taga kop-kop. ●

Täna digilehes

●●● Suure käraga turule tulnud iPhone 5 võeti vastu skeptiliselt, kuid pärast nädalast kasutamist on tehnoloogiamaailm uue nutitelefoni suhtes heldinud. Miks?

Prokuratuur: me ei ole Varvara tapjal veel jälil

Uurimine

Eilses Postimehes ilmunud intervjuus ei lükanud siseminister Ken-Marti Vaher ümber intervjuueerija väidet, nagu oleks Varvara tapja politseile juba teada. Ent prokuratuur teatas, et väide, nagu oldaks tapjal jälil, ei vasta tõele.

„Tänases Postimehes ilmunud informatsioon, et seoses Varvara juhtumiga „on uurijad küll tapjal jälil, kuid kurjategijate kinnipidamisega läheb aega“, ei vasta tõele,” teatas prokuratuur.

Viru ringkonnaprokuröri Anneli Pärdi sõnul selle kuriteo puhul kahtlustatavat seni ei ole. „Uurimine on jätkuvalt aktiivses faasis. Kinnitan, et juhtumiga tegeletakse iga päev. Uut infot koguneb uurijatele kogu aeg – iga saadud infokild võib uurimise üldpilti kardinaalselt muuta,” ütles Anneli Pärt.

Siseminister teatas Delfi pressiesindaja vahendusel, et tegu oli ajakirjaniku spekulatsiooniga, kuid ei põhjendanud selle ümber lükkamata jätmist.

Üheksa-aastane Varvara Ivanova rööviti ja mõrvati tänavu märtsis Narvas. **● Delfi**

Mart Laar esineb oma valitsuse aastapäeval

Tagasitulek

Isamaa ja Res Publica Liit korraldab 20. oktoobril konverentsi „20 aastat Laari esimesest valitsusest“, kus kahe kümnendi taguseid sündmusi meenutavad tollased ja praegused poliitikategelased, sealhulgas Mart Laar ise.

Kaitseministeeriumi nõunik Rauno Veri kinnitas Eesti Päevalehele, et Laari-nimeline konverents ei ole siiski Mart Laarile pühendatud. „Meenutada valitsust, mis pani oma tegevusega aluse Eesti tänasele edule,” sõnastas Veri ürituse eesmärgi.

Veel astuvad üles Jüri Adams, Carl Bildt, Ardo Hansson, Liia Hänni, Siim Kallas, Kaido Kama, Heiki Kranich, Marju Lauristin, Aino Lepik von Wirén, Jüri Luik, Lagle Parek, Tiit Pruuli, Urmas Reinsalu, Indrek Tarand ja teised, on kirjas korralduskomitee saadetud teates. **● EPL**

SIGIMISPAKETID

Valge nahaga lapsed maksavad rohkem kui tumedaga

●● Kogu n-ö tootesitlus on kliinikute veebilehtedel suunatud arenenud lääneriikide paaridele.

●● Pakkuda on erinevad pakettid vastavalt sellele, kas vajatakse munarakudoonorit, seejärel asendusema viljastamist, lapse kandmise ja sünnitamisteenust või ainult asendusema teenust.

●● Valida saab ka kaksikute sündi, samuti valida eri päritolu

munarakkude vahel ning nende hinnad varieeruvad vastavalt.

●● New Delhi kliiniku peamine reklaamlause on, et pakkumisel on Kaukaasia ehk siis valge nahavärviga naiste munarakud, mille eest tuleb välja käia 10 000 dollarit rohkem.

●● Keskmiste täispakettide hinnad jäävad 22 000 ja 28 000 USA dollari kanti, maksimum on 42 000. Asendusema kompensat-

sioon on 5200 dollarit, peale selle iga raseduskuu tasu 1800 dollarit.

●● India kliinik annab teada, et kui asendusema on abielus, siis küsitakse tema abikaasa käest kirjalikku luba.

Soo valimine

●● Kõik grupi kliinikud teevad üksteisega tihedat koostööd. Kõik sõltub sellest, mis on vastavates riikides seadustega lubatud.

●● Näiteks annab India kliinik

teada, et kohalik seadus küll keelab lapse soo valimise, kuid sellest pole hullu, sest Ukraina ja Tai seadused seda sallivad. Niimoodi juhatatakse huvituja oma kolleegide juurde neisse kliinikutesse.

Munarakuäri

●● Munarakudoonorlust pakuvad grupi kliinikud eraldi kõrvalharuna. Teenus seisneb selles, et doonorineiu sõidutatakse sinna,

kus tahes tellija viljatusravikliinik asub. Firma annab teada, et doonoritega sõidavad kaasa saatjad: „Enamik munarakudoonoreid ei tunne võõrkeeli ega oma lennusooidukogemust. Samuti kuna munarakkude võtmine on invasiivne protseduur, mida tehakse anesteesia all. On ütlema tagi selge, et tüdrukud vajavad head hooldust ja tähelepanu pärast protseduuri.”

MEELEAVALDUSTEST

Avalik võim peaks kasutama kõiki vahendeid, et keelata edasised meeleavaldused, ja karistama üleskihutajaid. Prantsusmaa ei saa lubada endast üle jalutamist. Prantsuse ajaleht **Le Figaro**

ISLAMISTIDE PROTESTIST BELGIAS

Käputäis noori, kellel habe alles vaevu kasvama hakanud, levitavad provotseerivaid ja vihkavaid sõnumeid.

Nad kasutavad väljendeid, mis paistavad eriti hästi peale

minevat 12–15-aastastele põngerjatele, kellel on liiga palju vaba aega ja liiga vähe vanemlikku järelevalvet.

Belgia ajalehe De Morgen peatoimetaja **Wouter Verschelden**

RAHVA HÄÄLEST

Ühiskonnas on häält just niisama palju kui inimesi, kõik need kokku on paras kakofoonia. See pärast ongi mitmed poliitikud väljendanud põlgust nii-öelda rahva hääle vastu – seda on pal-

ju ja sõnumist ei saada aru. Aga mõnel juhul tekib lärmist selge viis ja sõnad. Mida ehedam on muusika ja mida paremini seda esitatakse, seda rohkem koguneb kuulajaid. **Hille Hinsberg** (ERR)

ENDINE LÄTI suurima päevalehe juht räägib kriisijärgsest Läti ajakirjandusest ja ühiskonna muutumisest

Läti ajakirjanik: läbisime pöördepunkti

Intervjuu

Riin Aljas
arvustoimetaja

Lätis on üle pika aja näha, et asjad hakkavad tõesti paremuse poole minema, ütleb Läti ajakirjanik Nellija Ločmele.

●●Lätis ei ilmu enam ühtegi kirjandus- ega kultuuriväljaannet. Teie Sirp, Looming ja Akadeemia on kõik tegevuse lõpetanud. Miks?

Jah. Te peate mõistma, et kriis oli ääretu, Läti ajakirjandus kaotas ligi 60% sissetulekust ja need väljaanded lihtsalt ei pidanud vastu. Ent kultuuriajakirjandusest mitu korda rohkem paneb mind muretsema Läti ajakirjanduse üldine seis. Meil ei ole enam vabu päevalehti – need kuuluvad majandusliku ja poliitilise supervõimu esindajatele ja seetõttu on meie meedia pigem PR-kanal kui päris ajakirjandus.

●●Kust siis lätlased sõltumatut ja sisukat ajakirjandust saavad, kui päevalehed on mõjutatud ja kultuuriajakirjandust polegi? Ma usun, et avalik-õigusliku ringhäälingut saab üldiselt usaldada. Raadiouudised on väga head. Seevastu päevalehed? Ei. Me ei loe päevalehtedest korruptsiooniskandaalide ega poliitika valukohade kohta, sest nad sõltuvad nendes tegevate inimeste toetusest. Kas või Riia linnavalit-

sus, kus venemeelne partei toetab meediat 10 000 kuni 15 000 latiga. See on nälgivale ajakirjandusele suur summa ja muidugi hoitakse sinna poole, kust tuleb raha.

●●Pärast seda, kui ka Diena teie sõnul oligarhide kätte läks, tulite sealt tulema ja asutasite oma nädalalehe IR. Te räägite nälgivast meediast, ent ühtlasi väidate, et IR on sõltumatu. Kuidas see võimalik on?

See on tegelikult ime. Aga ma arvan, et meie inimesed siiski janunevad päris ajakirjanduse järele. Ka on tegemist nädalalehega, mille tootmine on kuluefektiivsem, ja kolmandaks paneme suurt rõhku paberväljaandele – paberi eest on inimesed nõus maks-

Meil on vaja politseid, kes ei näeks inimestes pügamist ootavaid lambaid.

ma, *online*-i eest mitte eriti. Inimesed tahavad saada kvaliteeti ja teada, mis tegelikult Läti poliitikas ja ühiskonnas toimub, ning on nõus selle eest kõrgemat hinda maksma.

●●Aga mis seal toimub? 2009–2011 tulid inimesed tänavale, parlament saadeti laiali. Räägitakse puhastusest Läti poliitikas. Kas ka tegelikult on midagi muutunud?

Ma usun küll. Näen üle pika aja, et asjad hakkavad paremuse poole minema. Viimase 12 aasta jooksul hoidsid Lätit pantvangis inimesed,

Foto: Tanel Meos

kes mõtlesid ainult sellele, kuidas oma varandust suurendada ja positsiooni kindlustada. Aga nüüd, esimest korda üle väga pika aja, saame rääkida päris muutustest nii poliitikas kui ka ühiskonnas. Võtkem kas või haridus, kus meil on uus haridusminister, kellel on oivaline strateegia, ja tööpoolest on näha, et ta üritab tööpoolest Läti elu parandada – see on midagi täiesti uut. Seetõttu usun ma, et oligarhidest lahtisaamine oli ka tegelikkuses pöördepunkt.

●●Ja saite kõigest lahti?

Päris nii ei saa öelda. Praegu käib mitu juurdlust: riigivõimu esindajate seosest Riia sadamas, Air Balticus ja mitmes muus firmas toimunuga. See kõik annab lootust, et kui nii-öelda suured kalad lõpuks kinni püütakse, jõuavad muutused ka tavainimesteni. Ma arvan, et kriis tegi ka selles mõttes Läti inimestele teene, et nad on muutunud iseseisvaks. Me mõistsime, et saame loota vaid iseendale, ja see on mõneti vabastav. Samuti näitas kriis, kui väärustunud maailmas me elasime.

●●Läti majandus kasvab taas EL-is kõige kiiremini. On seda tunda?

Muidugi on inimesi, kelle jaoks viimane aasta on olnud taas edukas, eriti äri sektoris. Ent teisalt on meelethuulk neid, kel pole mingit lootust elujärke parandada – ja nemad lähevad minema. Näeme seda kas või lugejatest: paljud loobuvad ajakirja paberväljaandest, sest neil pole enam Läti aadressi.

Teine teema on alati probleemiks olnud varimajandus, mis kriisi ajal veelgi suurenes. On tunda, et Lätis liigub taas palju raha, aga see ei ole puhas raha. Näiteks reede öhtul kaubanduskeskuse minnes on võimatu parkimiskohta leida: inimesed ostavad jälle maad ja ilma kokku – ent palgastatistikat vaadates ei ole tõusu näha.

Ja valitsus on keerulises olukorras, sest ühest küljest on kõige olulisem täita euroga liitumiseks vajalikud kriteeriumid, ent sageli ei lähe see inimeste elujärke parandamisega kokku. Sel suvel alandati kriteeriumide täitmise tähe all käibemaksu, see on aga vastupidine varem lubatud tulumaksu alandamisele.

●●Kas Läti tahab üldse veel euroga liituda?

See on Läti ühiskonnas oluline küsimus ja üha enam arutlusel,

sest inimesed on euro tuleviku pärast mures. Võtkem kas või teid ennast: Eesti peab euroala liikmena Kreekat päästma, ent kahe riigi elatusaset võrreldes ei näi see sugugi õiglane. Aga üldiselt on ametlik seisukoht, et euroga liitumine on meie eesmärk.

●●Raportid väidavad, et viimase kümnendi jooksul on Lätist lahkunud ligi 200 000 inimest. See on pool Tallinna ehk kümnenäädik Läti elanikke. Peavad need arvud paika?

Jaa. Migratsioon on Läti suurimaid probleeme ja alles nüüd hakkame sellest ka veidi rääkima. Seda teemat hoiti aastaid põlu all. Sajad tuhanded ei lähe üksnes maailma avastama või õppima. Ena-

Esimest korda üle pika aja saame rääkida päris muutustest nii poliitikas kui ka ühiskonnas.

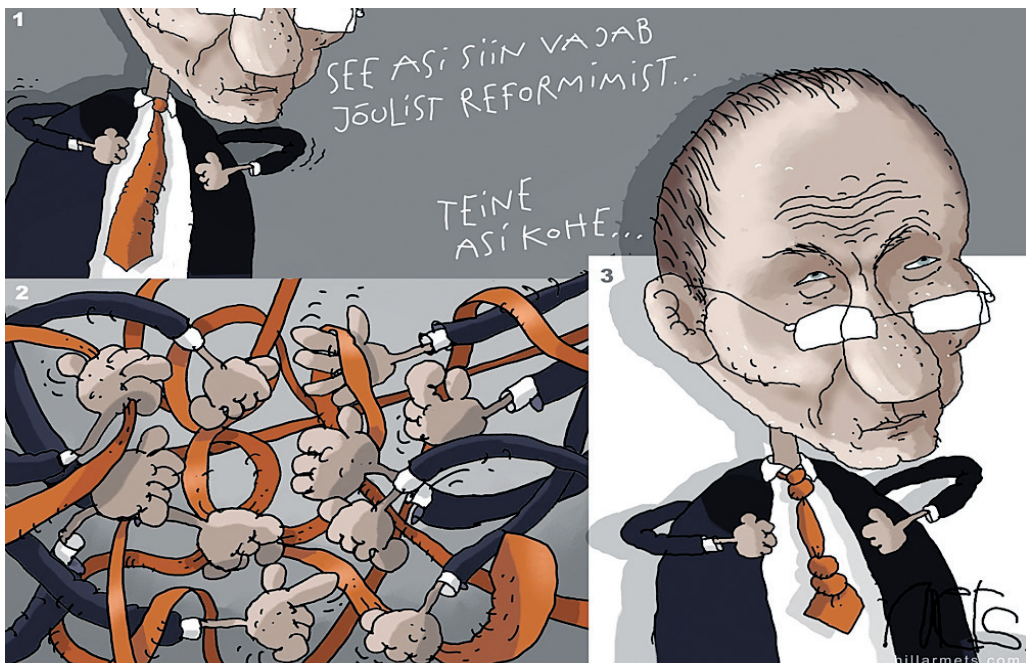
miku jaoks ei ole lahkumine valik, vaid ainuke võimalus oma pere ära toita. Nad tahavad tagasi tulla ja oma lapsed Lätis üles kasvatada, aga nii kaua kui sinne elu ei parane, seda ei juhtu. Rääkis ühe välismaal töötava lätlasest arstiga ja ta ütles, et ei tule tagasi, sest teab nüüd, kui hea on töötada nii, et sa ei pea iga päev inimestelt nende elus hoidmiseks raha juurde küsima – ja see on suur asi.

●●Pistisevõtmine on pigem reegel kui erand?

Muidugi. Ühest küljest räägime, kui odav Lätis on, kuid see on vale, sest me maksame kõige eest juurde. Politsei võtab inimestelt tänaval raha, pead maksma oma lapse klassiruumi värvimise ja kooli tualettpaberi eest. Ja muidugi maksad ka meditsiini, et elus püsida. Alles hiljuti jõudis minuni lugu inimestest, kes käis riiklikus kliinikus operatsioonil ja kirjeldas, kui vaevaline oli operatsioonist taastumine puhtalt seetõttu, et ta arstidele mustalt juurde ei maksnud.

See on hullumeelne. Me peame lõpetama valetamise ja tegutsema, et meil oleks normaalne meditsiin ja politsei, kes ei näeks inimestes pügamist ootavaid lambaid. Nad teenivad kõigest 200 latit kuus, ülejäänud raha tuleb mustalt. Ma loodan, et see kõik hakkab millalgi muutuma, sest muidu inimesed Lätis tagasi ei tule. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

KES TA ON?

Nellija Ločmele

Läti nädalalehe IR peatoimetaja, endine Dienas Mediji juht

●●2009. aastal toimus Läti mõjukaima päevalehe Diena omanike seas vahetus, mistõttu tollane Dienas Mediji juht ja Diena peatoimetaja otsustasid sealt lahkuda. Peale nende lahkumist toimetusest ka mitu tuntud ajakirjaniku. Pool aastat hiljem asutas Ločmele uue nädalalehe IR.

●●Enamik IR töötajaid töötas enne IR-i loomist samuti Dienas.

●●IR-i võib võrrelda Eestis ilmutava Eesti Ekspressiga.

●●Praegu kuulub suurim osa Dienast Viesturs Koziolsile, kel on nii avalikkuse kui ka ajakirjanike seas oligarhi maine.

KULLAST

Tegelikult mulle kuld ei meeldi, seda ei saa süüa, see ei maksa dividendi ega anna rahavoogu. Kuid söömise asemel kõlbab see hästi rahaks. Ma ei taha kulda, kuid hetkel ma ei taha midagi muud.

AS-I DAVID NÕUKOGU ESIMEES **ALAR TAMMING** (ÄRIPÄEV)

DEMOKRAATIA EESTIS

Ikka ja jälle kuulen mõnd tuttavat pomisemas, et teeks häält küll, aga siis kaob ka töö ja 600 igakuist eurokest. Väga tuttav olukord nõukaajast, mil avalikult ei kippunud keegi riiki

kritiseerima. Toona olid tankid, nüüd aga... justkui oleks midagi sahtli vahel ja suu vett täis? [...] Kehtib *de facto* rikkamate võim.

Raul Kalev (Delfi)

VANASÕNA

Viha ja vaen ja riid kestab nii kaua rahva seas, kui hobune kabjad kannab, kass küüned ja sikk sarved.

LAPSE enesekontrollioskus ennustab tema tervist, jõukust ja rahulolu täiskasvanuna paremini kui intelligents või vanemate rikkus

Enesekontroll määrab tuleviku

Terrie Moffitt

psühholoogiaprofessor, King's College

gauks teab, et lapse käikule täiskasvanueas panevad aluse tema intelligents ja vanemate sotsiaal-majanduslikud ressursid. Aga on ka kolmas tegur, enesekontrollioskus, mis uuringute järgi ennustab tulevast edu ja ebaedu täpselt kui intelligents ja ühiskonnaklass. Kui intelligentsi ja ühiskonnaklassi kohta on teada, et keeruline, kui mitte võimatu on kõrvaldada nende seas valitsevaid suuri erinevusi, siis enesekontrollioskus arvatakse olevat õpetatav.

Enesekontroll on tänapäeval tähtsam kui eales varem. Meil on vaja enesekontrolli, et vältida ülekaaluliseks muutumist toidu hõlpsa kättesaadavuse tõttu. Me vajame enesedistsipliini füüsilise vormi säilitamiseks, kui meie töö on istuv. Me vajame tahtejõudu abielu hoidmiseks ajal, kui lahutada on väga lihtne. Me vajame enesekontrolli, et vältida sõltuvuste tekkimist olukorras, kus sõltuvust tekitavaid aineid on lihtne kätte saada. Me peame vastu seisma kulutamissoovile kavalalt läbimõeldud turunduse rünnaku all.

40 aastat uuringut

Dunedini uuringus, mis on kestnud ligi 40 aastat, oleme mina ja mu kaastöötajad otsinud viise, kuidas lapsi tulevikuks paremini ette valmistada. Uuringusse on kaasatud kõik, kes on sündinud 1972.–1973. aastal Uus-Meremaal Dunedini linnas. Neid on 1037 ja nad hõlmavad ühiskonda kogu tema mitmekesisuses – eri elualasid, ühiskonnaklasse, võimeid. Oleme põhjalikult ja regulaarselt uurinud nende vaimseid ja füüsilisi näitajaid kolmandast eluaastast saadik, viimati siis, kui nad olid 38-aastased.

Oleme mõõtnud ka nende enesekontrollioskust – kui impulsiivne ja püsiv laps on, kas ta suudab oodata oma järjekorda, kas ta vajab pidevat tähelepanu ja motiveerimist täiskasvanu poolt jmt. Võite

nüüd öelda, et iga laps näitab aeg-ajalt kehva enesekontrollioskust. Kuid me hindasime uuritavaid eri eas ja väga erinevates olukordades ning töötasime välja koondnäitaja, mis toob esile püsivalt halva enesekontrolli juhud.

Ligi 30 aastat hiljem nende tervist uurides tuli välja, et mida kehvem oli olnud lapse enesekontrollinäitaja, seda halvemad olid tema tervisenäitajad täiskasvanueas. Ükskõik kas vaatasime uuritavate keha jaaju seisundit või lihtsalt neile näkku, ikka selgus, et osa inimesi on vananenud palju kiiremini kui teised ja vananemise kiirus on seotud nende enesekontrollioskusega esimesel elukümnen dil.

Sama lugu on sõltuvusainetega. Me ei hinnanud sõltuvusprobleeme mitte ainult uuringuosaliste enesehinnangu järgi, vaid ka neid tundvaid inimesi intervjuerides. Täiskasvanutel, kellel lapsena ilmnes halvem enesekontrollioskus, oli rohkem sõltuvusprobleeme.

Hindasime uuringus osalejate jõukust – sissetulekut ja ametite prestiiži. Nõrga enesekontrolliga lapsed teenisid täiskasvanuna vähem raha kui nende parema enesedistsipliiniga eakaaslased. Intervjuerisime neid ka finantsplaneerimise ja säästmise teemal, sest kuigi praegu võib inimesel olla väiksem sissetulek ja vähem prestiižikas amet, on võimalik end hoolika plaanimisega tulevikuks paremale järjele aidata. Tulemus oli tuttav: inimesed, keda lapsena iseloomustas kehv enesekontrollioskus, olid 30. eluaastate lõpuks kogunud vähem vara,

Universaalne mõju
Enesekontrollioskus aitab edasi iga last sõltumata tema päritolust või intelligentsist.

mis aitaks neil hästi elada tulevikus. Selle asemel esines neil võla- ja krediitkaardiprobleeme, pankrotte, nad olid kehvad rahaga ringikäijad.

Vaatasime kuritegevust – kõige kehvema enesekontrollinäitajaga viiendikust oli 38. eluaastaks umbes 40 protsenti mõnes kuriteos süüdi mõistetud.

Nüüd mõtlete te ilmselt: „Küllap on kehva enesekontrollioskusega lapsed valdavalt

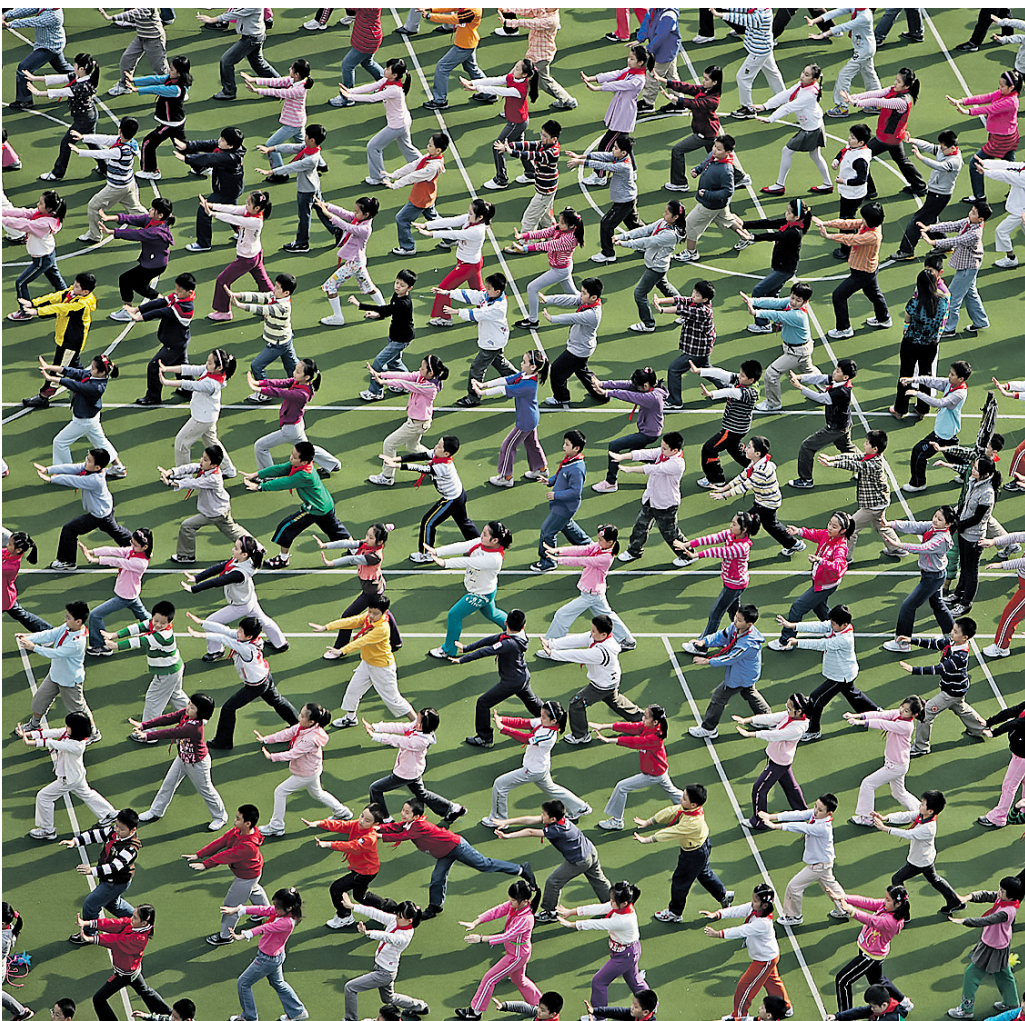

Foto: Reuters

pärit vaestest perekondadest, madala intelligentsiga või siis poisid tähelepanupuudlikkuse ja hüperaktiivsushäirega.” Kontrollisime neid võimalikke seletusi, kuid nad ei selgitanud uuringu fakte. Enesekontrollioskusel oli sama mõju nii jõukate perekondade, üle keskmise intelligentsetele kui ka hüperaktiivsushäireta lastele.

1994. aastal alustasime Suurbritannias Dunedini uuringu sarnast uuringut, mis hõlmab 2232 kaksikut. Oleme saanud jälgida probleeme, mis neil lastel on teismeliseas. Välja joonistus sama muster mis Dunedinis. Viieaastaselt kehvema enesekontrollinäitajaga olnud laste hulgas on rohkem koolist väljalangenuid, suitsetajaid ja neid, kellel on juba tegemist olnud politseiga. Isegi samas peres üles kasvanud kaksikute vahel on erinevus, kui nende enesekontrollinäitaja on erinev. Tähtis pole mitte ainult perekond, kus te üles kasvate, vaid ka see, kas te suudate endas välja arendada enesekontrollioskuse.

Peale selle, kuidas enesedistsipliin mõjutab meie kui indiviidi elu, uurisime ka, mida see tähendab ülejäänud ühiskonnale. Briti uuringust ilmn

eset vähese enesekontrollioskusega lapsed vähendavad õpetajate suutlikkust tegeleda teiste lastega ja nende rahulolu tööga ning suurendavad õpetajate vahetuvust. See võib olla haridussüsteemile tohutu kulu.

Suur kulu ka ühiskonnale

Uus-Meremaal uurisime enesekontrolli ja valitsuse sotsiaalkulude seost. Leidsime, et vanuses 21–32 oli peaaegu 40 protsenti uuritavaid saanud valitsuselt sotsiaaltoetusi. Teiseks saime teada, et lapse enesekontrollinäitaja ei ennustanud seda, kas kellelgi läheb täiskasvanuna vaja sotsiaaltoetust või mitte. Küll aga ennustas see, kui kauaks jääb sotsiaaltoetust vajanud inime

ne toetuse saajaks. Halvima enesekontrolliga viiendik jäi toetusest sõltuma keskmiselt neljaks aastaks, parima enesekontrolliga viiendikul aga kadus vajadus toetuse järele vähem kui aastaga. Seega, halvama enesekontrolli hind maksu

Tähtis eesmärk

21. sajandi tähtsaks ühiskondlikuks eesmärgiks võiks saada lastele enesekontrolli õpetamine.

Artikkel põhineb loengul, mille Terrie Moffitt pidas Londonis Greshami kolledžis, mis korraldab tasuta avalikke loenguid juba aastast 1597. Loengut on võimalik vaadata ja kuulata aadressil www.gresham.ac.uk.

KOMMENTAAR

Enesekontrolli arendamisest

Lemme Haldre

lastepsühholoog

Enesekontrolli arendamine tähendab lapsele elementaarse sotsiaalsete oskuste õpetamist. Pahatihti pööravad lapsevanemad tähelepanu eelkõige akadeemilistele oskustele nagu lugemine ja kirjutamine ning emotsionaalsed oskused jäetakse tagaplaanile. Nende hulka kuulub näiteks võime erinevates situatsioonides oma tunnetega toime tulla. Kas või see, kuidas laps oskab luua sõprussuh-

teid või tuleb toime, kui ta peaks mõnes mängus kaotama.

Iseküsimus on muidugi, kuidas seda kõike lastele õpetada. Eri vanuses on see väga erinev: kaheaastasele lapsele sa ei saagi veel asju selgitada. Seetõttu võiks alustada näiteks siis, kui laps juba kõnest aru saab, ja tegeleda elementaarse tunnete selgitamisega. Näiteks multifilmide puhul tuleks lapsele selgitada, miks on üks või teine tegelane kurb või rõõmus. Samuti puhkudel, kui ta ise neid emotsioone tunneb.

Soomlaste tuumaunistused hakkavad kahtluste tõttu hajuma

Telegramm

Lauri Tankler
Helsingi

Viienda reaktori ehitusega seotud probleemid jahutavad poliitikute ja investorite tuumaentsiasmi. Mis saab edasi?

Eelmisel reedel teatas Soome uut tuumaelektrijaama ehitav Fennovoima oma juhatuse esimehe väljavahetamisest, kolm nädalat tagasi lahkusid kuus investorit samast projektist ning poliitikud ja ajakirjanikud hindavad Fennovoima tuumajaama valmimise tõenäosust väikeseks. See kõik on eelkõige põhjustatud sellest, et Olkiluoto kolmanda reaktori ehitus on umbes viis aastat hilineanud.

„Mina ei usu, et Fennovoima tuumajaam tuleb,” ütles Soome parlamendi Eduskunta roheliste fraktsiooni liige Oras Tynkkynen, kes üpris ennustatavalt on pidevalt ka tuumaenergia vastu olnud. Tynkkyneni sõnul pole see teema enam niivõrd kinni keskkonnaküsimustes kui rahas. Olkiluoto kolmas reaktor, mis pidi valmis olema juba 2009. aastal, on veel ehitustanner, omanikud käivad ehitajaga hinna pärast kohtuteed ja kogumaksumus kasvab pidevalt.

Valmimiseni läheb aega

„Samuti lubati meile, et uus reaktor vähendab oluliselt meie heitgaaside suurst Kyoto protokollis kokkulepitud suunas, aga selleks ajaks, kui see lõpuks valmis saab, on Kyoto protokollis esimene periood juba mitu aastat läbi,” arutles Tynkkynen. „Ma läheks nii kaugele, et parlamendile valedati toona.”

Tegemist pole pelgalt tuumaenergiavastaste retoorikaga. Selliseid argumente on viimasel ajal esitanud ettevõtjad ja ka ajalehe Helsingin Sanomat ajakirjanikud, kelle sõnul hakkavad majanduslikud küsimused ja Olkiluoto ehitusmured üha rohkem dikteerima tuumajaamade ehitamist. Umbkaudu kahe miljardi eurose alghinnaga Olkiluoto kolmanda reaktori maksumus on jõudnud juba umbes kuue miljardini, lisanduvad mahavõtmise kulud ja seetõttu pole sealt saadav energia enam nii atraktiivse hinnaga.

Seda kinnitas ka Soome põhivõrguettevõtte Fingrid juhatuse esimees Jukka Ruusunen, kes elektri hinna järgmist aastate arengut kommenteerides hindas sellised suurprojektid väga riskantseks. „Kui sa ehitad tuumajaama ja järgmise viie aasta jooksul on elektri hind börsil 40 eurot megavatt-tunni kohta, siis saad sa igal aastal

-1- Olkiluoto tuumajaamade kommunikatsioonidirektor Lauri Inna näitab maa-alust tunnelit, mis viib väheste saastatusega jäätmete ladustamispaika 60 meetri sügavusele saare alla. Keskond on puhas, näitab ka sammal tunneli seintel.
-2- Olkiluoto kolmkümmend aastat tegutsenud esimese ja teise reaktori kõrvale ehitatakse kolmandat (ja ehk ka neljandat).

Fotod: Rauno Volmar

Kahe miljardi eurose alghinnaga reaktori hind on kerkinud juba kuue miljardini.

kahjumit,” ütles ta. „Aga üks ärimehed lähevadki riski peale välja, st praegu tehtud investeering tuumajaama hakkab ära tasuma viie aasta pärast ja kes teab, milline on hind siis.”

Olkiluoto tuumajaama kolmanda reaktori ehitamist on pidevalt edasi lükatud, viidates turvalisusele ja kvaliteedile. Reaktor valmib ja selle kohta väga palju küsimusi tegelikult ei ole, mistõttu jaama ehitava ettevõtte TVO konsultant Käthe Sarparanta eriti suureks probleemiks hilinemist ei pea. „Sellise projekti puhul on turvalisus kaugelt olulisem kui

FENNOVOIMA

Konkurendid ei taha tuumajäätmeid

Veel üks kaigas Fennovoima kodaratesse on tuumajäätmete küsimus. Nimelt on Fennovoima esindajad andnud märku, et sooviksid lõplikult ladustada tuumakütust samasse jäätmehoiulasse, kuhu lähevad ka Olkiluoto ja Loviisa jaamade jäätmed. Viimasena nimetatute omanikfirmad on aga hoidla ehitamiseks kulutanud väga palju raha ega taha sellest kuulnagi.

Loviisa jaamade omanik Fortum ja Olkiluoto omanik TVO panid raha kokku, et ühisette-

võte Posiva saaks ehitada sügavale maa alla, 450–700 meetri sügavusele tuumakütuse lõpliku ladustamise koha põhjakivise, kus selle mõju keskkonnale oleks võimalikult väike. Fennovoima esindajad rääkisid Helsingin Sanomatele kevadel, et eraldi jäätmelao ehitamise asemel oleks koostöö teiste tuumajaamadega „targem valik”.

Probleem on selles, et saare alla jäätmeladu ehitavale Posivale ei meeldi Fennovoima plaanid üldse. Nagu ka Fortumi esindaja mulle rääkis, on praegu nen-

de arvamus selline, et Olkiluoto jäätmelattu peaks mahtuma vaid tema enda ja Loviisa reaktorite kasutatud tuumakütus.

Peagi valmib majandusministrium tellitud sõltumatu uuring, mis peaks näitama, kas Posiva ehitatud tunnelitesse mahub rohkem jäätmeid, kui seni plaanitud. Kui see peaks kinnitama ehitajate arvamust, et sinna rohkem ei mahu, on Fennovoimal vaja veel rohkem miljoneid investeerida, et leida võimalik ladustamiskoht ise.

ajakava,” kinnitas ta. Näiteks on pidanud ehitajad betooni uuesti valama, sest tehtud töö ei vastanud nõuetele.

Kui Fennovoima tuumajaama puhul on juba näha olnud investorite lahkumist, siis näiteks Olkiluoto jaama üks omanik Fortum (kellel on ka Loviisa kaks reaktorit) näeb siiski Soome tuumaenergia vajadust. „Tuumaeenergia küsimus on praegu keeruline,” ütles Baltimaade ajakirjanikega kohtunud Per Langer, Fortumi asepresident soojatootmise alal. „Me ei ole rõõmsad selle üle, mis Olkiluotos on toimunud, aga iga investeering on risk.” • Lauri Tankleri sõitu finantseeris Soome välisministeerium.

AVALIK ARVAMUS

Leedu teeb referendumi

Vähem kui kuu aja pärast, 14. oktoobril, samal päeval parlamendivalimistega saavad Leedu elanikud anda oma hääle uue tuumajaama ehitamise poolt või vastu. Oluline on tähele panna, et referendum tulemused ei kujune kuidagi siduvaks mandaadiks tulevasele valitsusele, mistõttu on rahvahääletus juba saanud valitsuserakonna käest hävitava hinnangu kui odav populism.

Leedu pidas viimase sellise rahvahääletuse 2008. aastal,

kui parlament küsis rahvalt, kas vana Ignalina tuumajaam peaks jääma lahti või mitte (meeldetuletuseks: Euroopa Liidu liikmeks saamise üks tingimus oli Ignalina sulgemine 2009. aastaks). Kuigi toona hääletas 89% jaama lahtihoidmise poolt, ei saadud kokku piisavat osalusprotsenti, et seda kuidagi siduvaks pidada.

Leedu Visaginasesse tuumajaama ehitamine sai viimati parlamendilt heakskiidu selle aasta juuni keskel.

Erik Paas pole siamaani kätte saanud ka koorma eest lubatud ligi 1350 eurot. Foto: Marko Jakobi

Väidetav Võrumaa metsapettur leidis endale uue ohvri

Petturlus

Müügilepingut oli muudetud ja sinna oli tekkinud peale kuusepalgi ka männipuit.

Anna-Liisa Villmann
Anna-Liisa.Villmann@epl.ee

Erik Paas müüs juuli alguses Võrumaa Teatajas ilmunud kuulutuse peale Jaanus Järvetari le peaaegu 27-tihumeetrise kuusepalkide koorma. Müüja koostas 2. juulil OÜ Lõuna Eramets juhatus liikme Järvetariga ka metsamaterjali vastuvõtmise lepingu, mille järgi puidukoorem on pärit Paasi enda kinnistult.

„Metsamaterjali müümiseks peab ostjale esitama metsateatise, et puit on sinu oma. Esitasin talle koopia oma metsateisest. Kuusepalgi kohta on vormistatud ka arve, kuid tasumise asemel hakkas ta tahtma, et ma talle veel müüksin. Ütlesin, et ei saa seda enne varasema arve tasumist teha. Siis ütles Järvetar, et ei taha-gi, kuna minu metsateatis on lõhki,” lausus Paas.

Rahast seniajani ilma

Paasi sõnul on Järvetar siiani jätnud tasumata kuusekoorma eest lubatud ligi 1350 eurot. Paasi metsateatist kasutati väidetavalt selleks, et kellegi teise männikoorem edasi müüa.

„Sellest aktist, millega mina oma õnnetu puidukoorma talle müüsin, on tehtud koopia ja sellega on Kristo Haller müünud männikoorma AS-ile Tof-tan. Seal oli koopia, mitte algpaber ehk seda akti oli koos lisatud sõnaga „mänd” paljundatud. Minul pole olnud mingit mändi,” selgitas Paas.

„Ma isegi ei teadnud, et selline asi on tehtud, kuni reedeni. Raha kanti Kristo Halleri firmale. Selles osas Jaanus Järvetar ei tegutsenud seega üksi,” lisas Paas.

AS-i Toftan palgiostujuht Jaanus Lehes kinnitas, et veo-selehe andmeil oli männikoorem pärit Paasi kinnistult. „Kindlasti peaksite esitama küsimuse, miks metsaomanikud pöörduvad oma metsamaterjali müümisel selliste isikute poole nagu Järvetar ja Haller. Miskipärast eelistavad erasi-

Kristo Haller müüs 10. juulil männikoorma AS-ile Tof-tan. Haller ostis enda sõnuti heauskselt Jaanus Järvetari vahendatud koorma. „See on mingi eksitus nüüd. Otsin selle materjali Jaanuse käest. Tal oli kiirelt raha vaja. Ta müüs soodsamalt kui kokkuostu-hind. Kusjuures kohe metsateatist ei näinud, ta tõi selle hiljem,” ütles ta.

Haller on seotud ka kaheksa aasta taguse metsapetturluse juhtumiga. Keskkonnainspektsioon saatis selle aasta kevadel kohtutäiturile täitemenetluse alustamise taotluse, et nõuda Kristo Hallerilt välja 2004. aastal Võrumaal ebaseadusliku met-saraiega tekitatud

kahju, peaaegu 3660 eurot.

OÜ Lõuna Eramets juhatus liige Jaanus Järvetar leidis, et ei taha väiteid kommenteerida. „Kui inimesel on midagi öelda, siis tulgu rääkigu minuga otse või pöördugu ma ei tea kuhu,” lausus Järvetar. ●

Paasi metsateatist kasutati tema sõnul kellegi teise mändide edasimüümiseks.

kutest metsaomanikud reageerida kuulutustele „ostan palki, tasu kohe”. Meil kehtivad sama tasemega hinnad ja maksetingimused kõigile tarnijatele, olgu siis tegemist ühe auto-koorma või tuhandete tihumeetritega,” lausus Lehes.

VARASEM JUHTUM

Järvetari kriminaalasi

Lõuna ringkonnaprokuratuuri kinnitusele on Jaanus Järvetar varasemast ajast seotud ühe kriminaalasjaga.

„Süüdistuse kohaselt saadi pettuse teel omanikult volitus esindada kinnistut Põlvamaal Värska vallas. Kinnistu omanik allkirjastas ka raieõiguse võõrandamise lepingu, millega ta andis heausklikult varakäsituse ühele süüdistatavale,” selgi-

tas Lõuna ringkonnaprokuratuuri pressinõunik Kristina Kostina.

„Lepingu alusel pidi ostja raieõiguse omandamise eest tasuma müüjale 3000 eurot pärast lepingu allkirjastamist, kuid süüdistatav ei täitnud seda. Samuti on välja selgitatud, et tegelik summa raie eest on kor-dades suurem kui lepingus kirja pandud 3000 eurot,” märkis Kostina.

Lapsed süütasid noorema poisi

Süütamine

Tallinnas Lasnamäe ühel mänguväljakul süütasid kolm 11-kuni 13-aastast last tulemasi-na täiteballooniga mängides põlema kuueaastase poisi. Põhja politseiprefektuuri presiesindaja Ilmar Kahro kinnitas, et selline vahejuhtum leidis aset paar nädalat tagasi.

„Lihtsalt tekkis rumal uit-mõte, prooviti järele ja nii see juhtus,” ütles „Aktuaalsele kaamerale” Tarvo Ingerainen Põhja prefektuuri korrakaitsebü-roost. Alguses proovisid lap-sed põlema süüdata liiva ja puid, lõpuks visati süütevedelik kiige peal olnud poisi selga.

Ingerainen rääkis, et tuld võttis poisi peas olnud müts, kuid seljas olev dressipluus ei süttinud hästi. Väikemees viskas ennast ise maha liivale ja püherdas seni, kuni leegid kustusid. Appi läks ka üks pahategija.

Ingeraineni sõnul on süü-tevedelikuga mänginud poiste pered Eesti keskmised. Ehkki süütaja oli politseile tuttav juba varasemast ajast, pole temaga suuri probleeme olnud.

Seaduse järgi ei saa alla 14-aastase suhtes kriminaalmenetlust algatada.

Juhtumiga tegeles edasi alaealiste asjade komisjon. ● **Delfi**

Kas Pärnu politsei välijuht juhtis avariilavastajaid?

Kahtlustus

Pärnu politseis 25 aastat töö-tanud välijuhti Toomas Tomsonit kahtlustatakse autosid kindlustuspettuse jaoks põle-tanud grupeeringu juhtimises ja kõik asjaosalised peale ülem-konstaabel Tomsoni on oma süüd tunnistanud, viidates, et just politseinik oli asja organi-saator, vahendas „Pealtnägija”. Lääne prokuratuuri proku-rör Merry Tiitus on kahtlus-tuse esitanud seitsmele füüsi-lisele isikule ja ühele firmale. Jutt on kahest kindlustuskel-musest, võõra asja hävitami-sest, dokumendi võltsimisest ja võltsdokumendi kasutami-sest. Kuna lõplik süüdistus-akt jõuab kohtusse alles paa-ri nädala pärast, saab prokurör praeguses faasis detaile jaga-da kasinalt.

See on hämmastav

„See on siiski suhteliselt häm-mastav, selles mõttes, et tege-mist on üle 20 aasta politseis töötanud inimesega ehk ta peaks olema üle keskmise sea-duskuulekas,” märkis Tiitus. Ülemkonstaabel Tomson on „Pealtnägija” andmetel ka ette-võtluk inimene. Politseitöö kõr-val ajas tema perefirma Soleil Invest transpordiäri. Näiteks oli Soleil alates 2009. aastast prefektuuri partner autode tei-

saldamisel ja võitis ka vasta-va hanke.

Lääne prefektuuri koor-dinatsioonibüroo juht And-res Sinimere ütleb, et Tom-son ei saanud siiski otsu-seid Soleil Investi kasuks või kahjuks teha, sest neid võt-tis vastu prefektuuri komis-jon. „See oli lihthange, pak-kumised läksid kuuele erine-va le juriidilisele isikule, nendest viis vastas ja valituks osutus just tema,” rääkis ta. Puksiirteenuuse kõrval tegeles Soleil Invest ka kaubavedu-dega maanteel ja veok, mille-le Volkswagen Golf Lätis otsa sõitis, kuulus just Tomsoni firmale.

Tomson ise väidab, et tõe selgub kohtus, tema kohta on aga valeütlusi antud. „Ju nad üritavad oma nahka päästa,” märgib ta. Tomson ise lahkus vabatahtlikult töölt tänavu mais ja saab praegu politsei-pensiooni.

Kokku tekitas väidetavalt politseiniku juhitud seltskond kahe kindlustuspettusega kokku 1,7 miljonit krooni kahju.

Pärast kriminaalasja alga-tamist vormistati Soleil Invest uuele omanikule. Autod aga läksid Tomsoni abikaasa nimel olevale firmale Puksiirteenu-sed OÜ, mis tegutseb samal aadressil ja samade telefoni-numbritega. ● **ERR**

lindab | teeme ehitamise lihtsaks

50 aastane tootmiskogemus tagab tippkvaliteedi!

Vihmaveesüsteemid, profiiplekid, katuse turvasüsteemid ning viihallid Rootsi tootjalt!

Rainline vihmaveesüsteemile soodustus -30%

Pakkumine kehtib komplektsetele tellimustele.
Kampaania kehtib kuni 31.10.2012.

Liitudes meie Facebooki lehega Lindab Eesti (vajuta "Meeldib"), saab jaeklient lisaks allahindlusele iga viienda rennikanduri tasuta!

Lindab AS Tallinnas
Saha-Loo tee 4, Iru küla, Jõelähtme vald, 74201 Harjumaa
Tel: +372 5551 3790
Tel: +372 6348 202
E-post: profil@lindab.ee

Lindab Center Viljandis
Tallinna mnt. 86, Saarepeedi vald
Unistari Ärikeskus
Tel: +372 505 5604
Tel: +371 433 0960
Faks: +372 433 0961
E-post: profil@lindab.ee

Lindab Center Tartus
Võru tn. 196
Tel: +372 736 6223
Tel: +372 502 8543
Tel: +372 510 7225
Faks: +372 736 6596
E-post: tartu@rootsiprofil.ee

Lindab
www.lindab.ee

Viimsi vallajuhtide vasturünnak

Viimsi vallajuhtid teatavad vastukaaluks Märt Vooglaiu väidetele, et temal ja Reformierakonna suurrahastajatel endil on Viimsis suured ärihuvid.

Intervjuu

Kärt Anvelt
vanemtoimetaja

Viimsi vallajuhtide sõnutsi olevat suurarimees Märt Vooglaid ja Reformierakond ähvardanud neid tellitud artiklite seeriaga, andes sellega mõista, et Eesti Päevaleht täitis eilses lehes Vooglaiuga intervjuud avaldades tellimustöö osa.

Eile hommikul nõudis Viimsi vallavalitsust nõustav suhtekorraldaja Janek Mäggi võimalust anda vallapoolseid selgitusi ja keskpäeval saabuski Eesti Päevalehe toimetusse kogu Viimsi valla juhtkond: vallavanem Haldo Oravas (IRL), abivallavanem ja Viimsi Halduse OÜ nõukogu esimees Jan Trei (IRL), abivallavanem Endel Lepik, rahandusküsimuste eest vastutav vallavalitsuse liige Randar Lohu ja õigusnõustaja Mihkel Tasa Concordia advokaadibüroost.

Enne Eesti Päevalehega kohtumist pidasid nad plaani, kes, mida ja kuidas allakirjutatule räägib. „Sina rõhuta omlalt poolt seda, sina seda,“ kõlasid fraasid, kui enne lifti sisenemist rolle jaotati. Paraku oli salaplaanil juhuslik pealtkuulaja Eesti Päevalehe ajakirjaniku näol.

● Te tulite siia suhtekorraldaja kaudu ja juba teist nädalat järjest: möödunud nädalal käisite Eesti Päevalehes segaseid selgitusi andmas teemal, kuidas te Viimsi vallavalikogu esimehe vahetuse osas peagi otsuse langetate. Mis toimub?

Haldo Oravas: Powerhouse on meie ammu partner, aastast 2006. Möödunud nädalal teie ajakirjaniku juures käies, siis oli huvi Päevalehel, et...

● Päevalehel ei olnud huvi. Suhtekorraldaja kaudu tulite te rääkima.

Oravas: Siis oli see Äripäeva artikkel ja sellele oli vaja vastus öelda. Selles mõttes see meie uudis ei ole, sest Reformierakond on ähvardanud meid artiklite seeriaga. Mul pole siin meediale etteheiteid, aga kui on nii võimekas inimene, kes suudab seeria artikleid produtseerida ja te küsite, kas meil on suhtekorraldajat vaja, siis

sellise ähvarduse puhul tõesti on. See on üks osa ähvardusest ja üks osa poliitilisest võitlusest. Meile ei ole see selles mõttes üllatus.

● Räägime nüüd Vooglaiu konkreetsest süüdistusest Viimsi vallajuhtidele. Väide: Viimsi vald olevat „unustanud“ Randvere põhikooli ehituslepingu hankedokumendi lõpliku versiooni Reformierakonnaga kooskõlastamata. Miks?

Oravas: Tegime kokkuleppe, et tehakse hankekomisjon, kus on ka opositsiooni esindaja. Esimene variant jagati välja, minule teadaolevalt koostöötoimus. Üllatusmoment oli minu jaoks, kui opositsioon küsis, kaugel hange on. Hange oli selleks ajaks juba püsti.

Volikogu istungil süüdistas Reformierakond väga ägedalt vallavalitsust ja komisjoni selles, justkui on Reformierakond kaasatud protsessi, aga neile

siis mina ei pea seda küll eetika küsimuseks ega niivõrd valda puudutavaks küsimuseks, vaid tõsiseks konkurentsiks ehitusturul. Siin on midagi taga.

Mina olin suhelnud ehitusettevõtjate liiduga telefonitsi varem ja mulle tuli üks ettepanek muuta hanketingimust, mis oli ahistav. See puudutas vastutuse küsimust projekteerija praagi eest, selle üle me oleme arutanud, ja siin on ka mõte natukene leevendada. Aga põhisurve Reformierakonna poolt volikogu laua ääres oli see, et te [vallavalitsus] olete pannud lühikese tähtaja, kümme kuud. Aga selle põhjuseks on see, et me loodame, et see kool valmib 1. septembriks.

Selle tähtaja pikendamise võimalus oli üks punkt, mille kohta Enn Sau [Reformierakonna liige] väitis, et seda neile näidatud lepingus polnud, kuid hiljem lisati. Mina olen aru saanud, et see punkt oli ka varem sees.

Mihkel Tasa: See punkt oli ka siis sees. Mõte on, et ajagraafiku muudatused peaksid jõustuma sellises versioonis, nagu on ehitaja selle ajagraafiku ette pannud, juhul kui tellija ei vasta

viie tööpäeva jooksul ajagraafiku ettepanekule. Hankija selles menetluses on Viimsi vallavalitsus, kes teeb kõik otsused.

● Ehk siis see väide, et Viimsi Haldus otsustab hanketingimustele vastavuse...

Tasa: ...ei vasta tõele. Tõsi on see, et hankelingu sõlmib Viimsi Haldus.

Olulised tähtajad on hankelingu sisse kirjutatud. Nimetagem need lõpptäht-aegadeks. Need on tähtajad, millal peab mingi osa koolist teatud valmidusastmes valmis olema. Ja siis on väiksema tähtsusega vahetähtajad, mille määratlemine on lepingu kohaselt jäetud nn ajagraafiku sätestada. See ajagraafik tekib selliselt, kus ehitaja teeb ajagraafiku ettepaneku ja tellija peab selle heaks kiitma. Selle ajagraafikuga ei saa muuta lepingus sätestatud lõpptähtaega.

Haldo Oravas

Jan Trei

Mihkel Tasa

Endel Lepik

Randar Lohu

● Aga miks te siis ei saanud opositsioonile lõplikku hankedokumenti, kui tahtsite kõike ometi ausalt teha, nagu ka ise kinnitate?

Jan Trei: Mis puudutab seda, et Reformierakonna esindaja sai sellest teada mõnevõrra hiljem, siis on oma süü siin inimlikul eksitusel. Aga viimase hetkeni me tehniliselt täiendasime hankekomisjonis hankepunkte, läks kiireks ja me ei jõudnud kõiki kaasata. Kuigi 95 protsenti hankekomisjoni liikmetest on olnud briifitud, ongi see viis protsenti kahjuks olnud Reformierakond.

● Väide: uut kooli oleks ammuilma juba ehitama hakatud ja valla rahanduslik seis oleks oluliselt parem, kui 2007. aastal poleks ostetud Karulaugu kooli nn JOKK-lepinguga sada miljonit krooni kallimalt tema tegelikust ehitushinnast.

Randar Lohu: Ma pole olnud selle kooli asja juures. Nii palju kui ma tean, siis 2009 see valmis ja 2010 refinantseeriti see pangalaenuka, mida vald praegu maksab.

● On siis 100 miljonit krooni kallim või ei?

Lohu: Laenusumma suurusjärg oli 164 miljonit krooni, mis Nordea pangast võeti. Seda on kaks aastat makstud, kuumaksed on päris suured olnud, aga kui Viimsi valla maksimaalne võlakoormus oli

Aarne Jõgimaa on alati koalitsioonis olnud – siin pole ootamatuid avastusi.

164 protsenti lubatud 60 asemel, siis rahandusministeeriumi andmetel on see nüüd 110 protsenti.

Endel Lepik: Rahandusministeerium ei tõlgendanud teatud ajal PPP-projekte valla laenukoormuse hulka. Teatud hetkel rahandusministeeriumi arusaam seaduse tõlgendusest muutus.

Kui riik viis selle PPP võlakohustuseks, siis alustati rahandusministeeriumiga läbirääkimisi selleks, et me refinantseerime pikaajalise üürilepingu võlalepinguks ja võtame laenu. Kool sai valla omaks. Kui me oleks üürilepingut jätkanud 25 aastat, siis me oleks lõppkokkuvõttes maksnud ehk 100 miljonit krooni enam selle aja jooksul.

● Väide: Viimsi Haldus ostis lasteaiarajamiseks Balti Autolt 250 000 euro eest kinnistu, mille too oli kõigest kuu aega tagasi ühelt eraomanikult vaid 50 000 euro eest omandanud.

Trei: Meil on lasteaiakohtade defitsiit ja hakkasime vallas ringi vaatama. Viimsi vallavalitsuse aadressil saadeti pakkumine. See kinnistu asub väga heal asukohal, seda ka infrastruktuuri mõttes. Kohtusime kinnistu omanikuga – Balti Auto –, idee tundus sümpaatne. Hind tundus algusest peale pisut krõbe: 270 000 eurot.

Võtsime Rime Kinnisvaralt ka kirjaliku arvamuse: kuna sotsiaalmaa tehinguid pole lähiaastatel toimunud, võeti hinnangu aluseks elamumaa

keskmine turuhind ja see oli 25 eurot ruutmeetri.

Kauplesime hinna alla 257 000 euron. Arutasime seda ka vallavalitsuse istungil, kus otsustati: jah, see kinnistu sobib.

● Kas te teadsite, et see kinnistu oli kuu aega varem vaid 50 000 euroga ostetud?

Trei: Omandamise hetkel meil seda teadmist ei olnud.

● Nüüd teate?

Trei: See tuli arutelude käigus hiljem välja.

● Viimsi valla volikogu esimees on Aarne Jõgimaa, kes omakorda on Vooglaiu väidete kohaselt Balti Auto ühe osaniku sõber. Mis saab siis, kui selgub, et siin tehtigi teadlikku susservusserit ja Jõgimaa tõmbas teid ninapidi? Vooglaid viitab, et tänu Haldo Oravase ja Jan Trei soosingule saab Jõgimaa asja ajada.

Oravas: Mul on raske siin midagi ümber lükata, aga meie oleme poliitiliselt korrektselt neid asju arutanud. Kahe inimese toel ei püsiks midagi. Meil on seitse inimest fraktsioonis IRL-ist, neli ettevõtjate poolt ja üks sotside poolt. Fraktsioon saab tegutseda koosmeeles ja tol istungil leiti lahendus ning otsustati, et koalitsioon püsib.

Trei: Oleme alati oma mured väga avalikult läbi arutanud, et saavutada üksmeel erinevates otsustes. Mind, Aarne Jõgimaad ja Priit Posti ei seo miski. See on Vooglaiu oskuslik meelestumine enne kohalikke valimisi.

Oravas: Alates kevadest on väga sõnakalt rünnatud Aarne Jõgimaad. Aga ta oli koalitsioonis juba 2002. aastast koos Reformierakonnaga. Ta on olnud ka varem – arvan, et juba 1990-ndatesse ulatub see aeg, kui ta on poliitiliselt olnud aktiivne ja alati koalitsioonis. Seega pole siin ootamatuid avastusi ja siin on selge poliitiline tegevus.

Ja miks pole IRL läinud parempoolsetega kokku? Kui vaatame, kes istub mul üle laua, siis istub seal Ants Savest, kellega meil on olnud suur mure seoses 120 hektari valla maa kantimisega era- ja avalikusele. See on nn golfikeskus, Rohuneeme puhkekeskus. Seal istub ka Enn Sau, kes on koos sellesama Robert Hermaniga, kelle kinnisvaraprojektid on jäänud pooleli. Mäletan väga hästi aega, kus vallavalitsuses tähistati Hermani toodud korraliku konjakiga seda, et tema kinnisvaraprojekt on õnnestunud. Enn Sau oli sellel ajal vallavanem.

Ma näen seal neidsamu silmi ja pilku, milles nüüd süüdistatakse meid ja fraktsiooni. Ma ei näe seal grammigi hea ja halva võitlust. Ma näen seal selgeid kinnisvarahuvisid. Ja ka Vooglaiul endal on küllaltki ambitsioonikad kinnisvarahuvid Viimsis. Ma ei tea, kas see on tema liikumapanev jõud või mitte. Võib-olla on ta ausaks muutunud. ●

Ligi kaks tundi hiljem Eesti Päevalehest lahkudes ja esimesel korrusel liftist väljudes ohkavad mehed:

„Huh, kas läheme teeme nüüd ühe konjaki?“ Taas kord kuulis seda repliiki juhuslikult üks toimetuse töötaja.

Signe Kivi umbusaldamine kukkus nõukogus napilt läbi

Sisetüli

Üliõpilasesinduse algatatud umbusaldushääletusel jäi rektori tagandamisest üks hää puudu.

Kristi Helme
uudised@epl.ee

Eesti kunstiakadeemia (EKA) üleilsel nõukogu istungil toimus rektor Signe Kivi umbusaldushääletus, mille algatas kõrgkooli üliõpilasesindus.

„Umbusaldamine eile (üle-eile – toim) tõesti toimus,” kinnitas nõukogu liige, kunstiteaduse instituudi professor Krista Kodres. „Hääletuse põhjuseid oskavad kõige paremini selgitada algatajad ehk üliõpilasesinduse liikmed,” lisas Kodres, kelle sõnul nõukogus toimunud arutlused ja protokollid avalikustamisele ei kuulu. Üliõpilasesinduse liikmed esialgu umbusaldamise põhjuseid Eesti Päevalehele kommenteerida ei soovinud.

Hääletuse toimumist kinnitas ka teine nõukogu liige, fotograafia osakonna juhataja professor Marko Laimre, kelle sõnul on suurim süü, mida Kivile ette heidetakse, uue maja ehituse toppama jäämine. „See oli Kivi peamine valimislubadus ning sellega seotud segadustes on ka Kivi süü suur,” ütles ta, kuid lisas, et haridus- ja teadusministeerium on maja küsimuses väga trotslikult käitunud.

Üks liige puudu

Rektori umbusaldamiseks peab EKA nõukogu 22 liikmest tema tagandamist pooldama kaks kolmandikku ehk 15 liiget. Anonüümseks jääda sooviv allikas rääkis Eesti Päevalehele, et koosolekul olnud 21 nõukogu liikmest pooldas Kivi jätkamist rektorina vaid kuus. Kuna üks liige otsustas jääda erapooletuks, jäi umb-

Signe Kivi minister Jaak Aaviksooga jaanuaris. Kuigi juhtimisvigu on Kivile juba mitu kuud ette heidetud, püsib ta endiselt rektoritoolil. Foto: Ilmar Saabas

Audit kõigutas rektoritooli

Viimati kõikus rektoritool avalikult Signe Kivi istumise all tõsisemalt märtsis, kui haridusministeerium avalikustas EKA varasemat kinnisvarategevust hindava auditiaruande. Sellest selgus, et aastatel 2007–2011 on ülikooli rektor ja finantsdirektor sõlminud EKA nimel lepinguid, millega on võetud kohustusi väljaspool nõukogu kinnitatud eelarvet.

Toona lükkas Signe Kivi ümber väite, et raha on kulutatud nõukogu teadmata. Küsimusele, kas rektor ise leiab, et ta peaks tagasi astuma, vastas Kivi, et tema jätkamine on nõukogu pädevuses.

„Mina rektorina olen aga valmis jätkama ja ettekirjutusi täitma,” sõnas Kivi Eesti Päevalehele märtsis.

usaldamiseks vajalikust 15 häälest üks puudu. „Juba pool aastat on koolis olukord selline, et napilt kolmandik nõukogu liikmetest toetab Kivi jätkamist. Eile oleks hääled kokku saadud, kui üks liige poleks puudunud,” rääkis ta.

Eile Venemaal Cumuluse konverentsil viibinud Signe Kiviga ei õnnestunud Eesti Päevalehel kontakti saada.

EKA õppejõu ja üliõpilasesinduse endise esimehe Viljar Lohu sõnul on kõrgkooli suurim ja otseselt juhtimisest tulenev kahju see, et sealt on lahkunud mitmed tunnustatud õppejõud. „Koolisese juhtimise tõttu on ära läinud Marko Mäetamm, Liina Siib ja Jüri Soolep, aga ka õppeosakonna juhataja Kaire Rannik ja viimati IT-osakonna juht Mihkel Putrinš, kes viis EKA IT-d uuele tasemele. Armastatud ja

hinnatud töötajad,” lausus ta kurvalt.

Lohu sõnutsi põhjendasid õppejõud lahkumist sellega, et nad soovivad pühenduda kunstile, kuid mitteametlikult oli põhjus siiski ülikooli juhtimises.

Palju optimistlikumalt ei kirjelda EKA praegust olukor-

Juba pool aastat toetab napilt kolmandik nõukogu liikmeid Kivi jätkamist.

da ka Laimre, kes iseloomustab seda sõnaga „paigalseis” – eelkõige uue maja ehitamisega tekkinud segaduste tõttu.

„Ministeerium võiks vähem kaikaid kodaratesse loopida – ei ole kerge olla seal kaevikusõja vahel. Viimasel aastal on kogu maja ehitamist puudutav olnud frustreriv, lausa valdkonnavaenulik,” ütles ta.

Ent Laimre lisas ka, et EKA maja ehituses puhuvad uued tuuled. „Järgmisel nädalal hakkame ehitusplatse üle vaatama, meile on tulnud mitmeid pönevaid pakkumisi,” ütles ta.

EKA õppejõud David Vseviv rääkis Eesti Päevalehele, et tema jaoks ei ole õppejõu töö tekkinud segaduste pärast muutunud. „Mina pole märganud, et minu auditooriumis oleks viimasel aastal midagi muutunud. Tudengid tahavad õppida ja mina jaksan õpetada, kõik toimib. Muidugi see, et majal pole hetkel nn katust pea kohal, teeb kõiki närviliseks. Mina tahaks küll kuulda neist objektiivsetest takistustest, mis segavad õppeprotsessil toimumast. Minul neid ei ole, aga see on muidugi ainult minu subjektiivne nägemus asjast,” rääkis Vseviv.

„Oluline on mitte üksnes kritiseerida, vaid teha ka paremaid ettepanekuid ning need nõukogule esitada,” lisas ta. ●

Professor: avaliku elu tegelane vajab tähelepanu

Pildiskandaal

Ootus, et avaliku elu tegelased tavainimestest rohkem avalikku tähelepanu välja kannataksid, on põhjendatud vajadusega kontrollida võimu kasutamist, kommenteeris Suurbritannia kuningakoda raputavat fotoskandaali Tartu ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi ajakirjandusprofessor Halliki Harro-Loit.

„Lisaks on paljudel inimestel vaja avalikkuse tähelepanu selleks, et ennast või oma nime, imago või oma toodet müüa. Sportlased, poplauljad, meelelahutustööstuses elatist teenivad inimesed – nende tegevus ja teenistus on seotud avaliku tähelepanuga ja nii käibki võitlus ning võistlus tähelepanu nimel,” selgitas ta ja lisas, et igasugune tähelepanu paraku maksab midagi.

Eraelu piirid

„Nagu ikka, tuleb millegi saamise eest midagi ära anda ning sageli on selleks osa privaatsusest. Küsimus on, kui palju saab avaliku elu tegelane veel ise oma eraelu piiride üle otsustada. Korrates juba laupäeval BBC eetris öeldut: avalikkus pole iial näinud midagi paljastavat kuninganna Elizabethi kohta, sest kuninganna on alati oma rolli tõsise vastutusega suhtunud ja lõpmatult järjekindlalt ning distsiplineeritult enda poolt seatud eraelu piiri hoidnud,” sõnas ta. ● EPL

Täna Delfis: milline tuleb sügis?

VANA BASKINI TEATRI etendused

ETENDUSTE ALGUS KELL 19.00
Piletid müügil Piletimaailmas, Piletilevis, Statolis ja kohapeal.
www.vanabaskiniteater.ee

LIINA TENNOSAAR, RAIVO RÜÜTEL, ANNE PALUVER või KAIA SKOBLOV, ALICE KIRSIPUU, JANEK SARAPSON, VÄINO LAES, ENE JÄRVIS ja JÜRI KARINDI

16.10 Kohtla-Nõmme Rahvamaja
17.10 Vastemõisa Rahvamaja
30.10 Salme Kultuurikeskus
NB! (pensionäridele erisoodustuspilet 7.50 €)
31.10 Puhja Rahvamaja

DEREK BENFIELD
ÄÄRMISELT PIINLIK
viimased etendused!

VASSILI SIGAREV
VALEDETEKTOR

3.10 Põlva Kultuurikeskus
12.10 Rae Kultuurikeskus
19.10 Viimsi Huvikeskus
26.10 Kunda Klubi

MERLE JÄÄGER
EGON NÜTER
ANDRES LEPIK

2.10 Kiviõli Rahvamaja
6.10 Kuimetsa Rahvamaja
9.10. Valga Kultuurikeskus
14.10 Salme Kultuurikeskus
22.10 Haapsalu Kultuurikeskus

KÄRT REEMANN, AGNES AALISTE
MIHKEL KABEL, MEELIS PÖDERSOO

GYLLES DYREK
MINU girlfriend ON EESTLANE

VAHVA RÄTSEP 1.10 kl. 11 Tapa Kultuurikoda / 8.10 kl. 12 Rapla Kultuurikeskus / 29.10 kl. 11 Põlva Kultuurikeskus **JÄÄGU MEIE VAHELE** 4.10 Vastseliina

PILOODID: RYANAIR MÄNGIB KATASTROOFIGA

Iirimaa ja Hispaania lennundus-asutused alustasid juurdlust odavlennufirma Ryanair tegevuse kohta. Hispaania pilootide ametiühingu esindajad süüdistavad Ryanairi katastroofiga

flirtimises: kokkuhoiuks massi vähendamises ja peaaegu tühjade kütusepaakidega lendamises. Ryanair eitab väärtegeusi ja väidab, et lennukitel on piisav kütusevaru. **Delfi**

MEELEAVALDUSED GRUUSIAS

Teisipäeva õhtul pärast seda, kui telekanalid olid näidanud videot piinamisest ja vägistamisest Tbilisi vanglas, kogunes Gruusia linnade tänavale tuhandeid meeleavaldajaid. **Delfi**

SAKSA PANKUR VÕRDLES EKP-D SAATANAGA

Euroopa Keskpanka võlakirja-ostude terav vastane, Saksa keskpanga juht Jens Weidmann ütles, et EKP katsed pumbata majandusse lisaraha meenutavad talle stseeni Goethe „Faus-

tist”, kus „lollikeseks maskeerunud” Mefistofeles veenab valitsejat trükkima suure hulga paber raha, mis küll lahendab riigi finantsprobleemid, kuid lõpeb kohutava inflatsiooniga. **ERR**

Romney kampaania kisub kiiva

USA valimised

Kriitikute arvates solvas

Romney pooli ameeriklasi. Kuidas saaks ta siis olla kõigi president?

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@ep.ee

Vabariiklaste presidendikandidaadi Mitt Romney kampaaniameeskond lootis sellest nädalast vaat et uut algust. Nad olid tunnistanud, et Romney reiting kipub president Barack Obama omale alla jääma ja et tema kampaania vajab taaskäivitamist.

Umbes poolsada päeva enne valimisi välja kuulutatud uuendatud strateegia nägi ette Romney keskendumist spetsiifilisematele teemadele lihtsalt Obama ründamise asemel. Kuid vaevalt tosin tundi hiljem ilmus ajakirja Mother Jones veebisaidile videosalvestis Romney sõnavõtust kinnisel rahakogumisüritusel, millega ta – nagu märkis konservatiivne telekanal Fox News – andis „jumalagajatusuudluse poolele valijaskonnale”.

Juba maikuust pärit salvestises, mis on tehtud Romney ja ilmselt ka üritusel osalenud vähemalt 50 000 dollarit annetanute teadmata, räägib Romney, et ta ei püüa ligi tõmmata „47 protsenti inimesi”, kes hääletavad „igal juhul” Obama poolt. Romney sõnul „sõltuvad nad valitsusest, peavad ennast ohvriteks ja usuvad, et valitsus peab nende eest hoolitsema”.

Romney ütleb, et need inimesed „ei maksa tulumaksu” ja „nii ei puuduta neid meie

sõnum madalatest maksudest”. Hoo sisse saanud, jätkab ta: „Minu töö ei ole muretseda nende inimeste pärast. Ma ei suuda neid kunagi veenda, et nad peaksid võtma isikliku vastutuse ja oma elu eest ise hoolitsema.” Romney sõnul keskendub tema kampaania „viiele kuni kümnele protsendile keskel” ehk „mõtlevatele” valijatele.

Sellega suutis Romney kriitikute arvates sisuliselt hetkega potentsiaalselt solvata nii vanureid, sõjaveterane kui ka tudengeid, aga ka latinosid ja teisi etnilisi rühmi, rääkimata töö kaotanud ja vähese sissetulekuga inimestest, kellest paljud tõesti föderaalset tulumaksu ei maksa, kuigi mõnda teist maksu küll. Pealegi tekkis ka küsimus, kas Romney räägib avalikkuse eest (enda arvates) varjul olles teistsugust juttu kui avalikel üritustel.

Romney ei tagane

Kas see ikkagi oli poolte valijate mahakandmine? Fox News esitas sellise hinnangu tegelikult sõbralikku kanalise kahjukontrolli tegema tulnud Romneyale küsimuse vormis. „Ma räägin valijaist, keda ma tõenäoliselt ei suuda panna ennast toetama. Nad sõltuvad valitsusest ja nende meelest on valitsuse töö ümberjaotamine. Neid ma enda taha ei saa,” vastas Romney, kummutamata või parandamata oma varasemaid ütlusi, mille kohta ta tunnistas, et need ei olnud ehk tõesti „elegantselt sõnastatud”.

Niisiis püüab Romney jätta muljet, et ta ei räägi avalikkuse ees ja kitsamas ringis erinevat

Latinoode Romney-vastane meeleavaldus teisipäeval Salt Lake Citys, kus hispaaniakeelse valijaskonna seas ebapopulaarne kandidaat parajasti kampaaniat tegi.

Foto: Reuters/Scanpix

juttu. Seejuures ei pannudki ta sisuliselt väga palju mööda ning õigupoolest on vabariik-

tus õige. Tax Policy Centeri andmeil ei maksnud 2011. aastal 46 protsenti USA leibkondi üleriigilist tulumaksu, kuid enamik neist tasus siiski mõnda muud maksu. Suuremalt jaolt on föderaalset tulumaksust vabastatud vanurid

Romney väide, et 47 protsenti ameeriklasi ei maksa makse, on laias laastus õige.

lased elanikkonna andjateks ja võtjateks jaotumist varemgi esile tõstnud.

Väide, et 47 protsenti ameeriklasi ei maksa makse ja saab abi valitsuselt, on laias laas-

ja vaeses leibkonnad, pooltel juhtudel on nende sissetulek allpool maksustamispiiri. Ja mis puutub valitsusest sõltumisse, siis ametlikel andmeil saab sel aastal mingil moel riig-

gilt toetust rekordiline hulk, 49 protsenti ameeriklasi. Nii tulumaksu mittemaksjate kui ka riigilt toetuse saajate hulk on viimastel aastatel järsult suurenenud.

Küsitlused ei näita veel nn 47 protsendi skandaali mõju valijate meelsusele. Reutersi/Ipsos küsitluses oli Obama ja Romney reitingu vahe teisipäeval 47: 43, eelmisel päeval oli vahet olnud viis protsendipunkti. Mitme küsitluse keskmist tulemust näitav Real Clear Politicsi uuring annab Obama-le 2,9-punktilise üleoleku. **o**

TUGI IISRAELILE

Romney: Palestiina riigist võib saada Iraani sõjaväebaas

Samal üritusel, kus Mitt Romney kuulutas, et ligi pooled ameeriklased elavad riigi kulul, puudutas ta ka välispoliitikat ja tegi osa vaatlejate arvates samuti vea, kuigi see ilmselt valijatele eriti korda ei lähe.

Jutt puudutas Lähis-Ida, täpsemini Iisraeli ja Palestiinat, ning Romney süüdistas konfliktis selgelt ja ainult palestiinlasi. Tema sõnul on palestiinlased pühendunud Iisraeli purustamisele ja elimineerimisele ega taha tema meelest niikuinii rahu.

Romney vihjas, et ta ei toetaks presidendiks saades Palestiina riigi loomist, ja hoiatas, et Iraan kasutaks seda kui baasi Iisraeli ründamiseks. Tema väitel saaks Palestiinast tulistada Iisraeli finantspealinna Tel Avivi, mis on Läänekalda territooriumist vaid seitsme miili kaugusel. Tegelikult on vahemaa siiski 40 miili.

USA presidendid püüavad enamjaolt jätta muljet, nagu suhtuksid nad Iisraeli-Palestiina konflikti neutraalselt, kuigi tegelikult kalduvad hoidma Iisraeli poole. Presidendikandidaadid saavad muidugi vabamalt väljenduda, kuid Romney on nüüd juba korduvalt näidanud, et neutraalset vahendajat on temast raske loota.

Ajakiri õhutab vaenu värskete Muhamedi karikatuuridega

Foto: AFP/Scanpix

Ajakirja töötaja näitab esikaant.

Prantsusmaa

Prantsuse võimud tegid eile ettevalmistusi islamiusuliste reaktsoonidele reageerimiseks pärast seda, kui nädalajakiri avaldas prohvet Muhamedi kujutavaid uusi karikatuure.

Prantsuse valitsus, kes oli kutsunud väljaannet üles joo-nistusi prohvetist mitte avaldama, teatas Prantsusmaaga seotud asutuste, sealhulgas saatkondade, kultuuriesinduste ja koolide sulgemisest 20 islamiusulises riigis reedesel muslimite palvuspäeval, kui on suurem rahutuste puhkemise oht. Satiirilise ajakirja Charlie Heb-

do toimetuseruume Pariisis hakkas aga valvama märulipolitsei.

Eile müügile jõudnud Charlie Hebdo esikaanel on kujutatud ortodoksset juuti lükkamas ratastoolis turbaniga meest. Lisatud on pealkiri „Intouchables 2” („Puutumatu”), vihjates populaarsele filmile. Ajakirjas on mitu karikatuuri Muhamedist, sealhulgas teda alasti kujutavaid. Üks joonistus vihjab eelmisel nädalal avaldatud Briti printsessi topless-fotodele, kujutades palja ülakehaga habetunud tege-last, juures tekst: „Rahutused araabia maades pärast proua Muhamedi fotode avaldamist.”

Prantsuse välisminister Laurent Fabius nimetas Charlie Hebdo tegu provokatsiooniks. „Me nägime, mis juhtus eelmisel nädalal Liibüas ja teistes riikides, näiteks Afganistanis,” ütles ta valitsuse pressikonverentsil.

„Meil on ettekujutus, et Charlie Hebdo on ametlikult lubatud rünnata katoliiklikke paremäärmuslasi, kuid fundamentaalslamistide üle me nalja heita ei tohi,” ütles aga Reutersile ajakirja toimetaja Stephane Charbonnier, esikülje karikatuuri autor. „See näitab, et kõik kardavad, ja just seda tahabki see väike käputäis ekstremiste.”

Charlie Hebdo on varemgi prohvet Muhamedi pilapilte avaldanud. Mullu novembris visati pärast ühe säärase karikatuuri avaldamist ajakirja toimetuseruumesse pomm. **o**

Kaivo Kopli

TAVA METS
15 aastat metsamajandust

**OSTAB
METSAKINNISTUID**
KÜSIGE HINDA!
TEEME TEILE PAKKUMISE

tel: 513 7887
Valdo Hermann
info@tavamets.ee
www.tavamets.ee

KARMIM KALAPÜÜGISEADUS RIIGIKOGUS

Riigikogus läbisid esimese lugemise kalapüügiseaduse muudatused. Keelatud püügivahendiga püük tähendab edaspidi nelja karistuspunkti. Tunnistus peatatakse 18 punkti täitumisel

kaheks kuuks, 36 punkti täitumisel neljaks kuuks jne. 90 punkti saamise korral tunnistatakse kalalaevatunnistus kehtetuks ja laeva kalapüügil enam kasutada ei saa. **Delfi**

INDREK RAHUMAA ÄRITSEB VENEMAA NAFTAGA

Indrek Rahumaa investeerimisfirma Alta Capital ajab äri Venemaa naftaga. Rahumaa rajas Stockholmis registreeritud ettevõtte Selenia Oil & Gas koos kunagise ühispankuri Jürgen

Lambi, Suurbritanniast pärit äripartneri John Bonfieldi ning vene päritolu investorite Oleg Popovi ja Vjatšeslav Peršukoviga 2010. aastal. Firma müüb toodangut Venemaa riikliku nafta-

transpordiettevõtte Transnefti kaudu. Mullu oli Selena puhaskahjum ligi miljon eurot. Aruande kohaselt toodeti aasta jooksul 120 000 barrelit naftat. **Äripäev**

Eesti Gaas alustas Paldiski LNG-toru planeerimist

Kiili–Paldiski gaasijuhe

52 kilomeetrit pikk gaasitoru varustaks gaasiga esimest korda ka Keilat ja Paldiskit.

Torustik

Kümned maaomanikud peavad oma maa kasutusega gaasifirmale loovutama.

Andres Reimer
andres.reimer@ep.lee

Torustiku rajamisega mittenõustunud maaomanikud peavad tõenäoliselt leppima sundvaldusega, sest kohalikud omavalitsused näevad gaasitorust majanduse arengumootorit.

Üks Saku valla maaomanik, kes palus anonüümsust, saatis Eesti Gaasi tellimisel planeeringut korraldavale konsultatsioonifirmale Heat Consult teate, et ta ei soovi oma kinnistule gaasitoru, sest ei usu Balti Gaasi Paldiskisse kavandatava LNG-terminali ehitamist.

Maaomaniku soovi arvestatakse vaid juhul, kui kohalik omavalitsus ei nõustu Eesti Gaasi eeldatava sundvalduse seadmise taotlusega. Kuid vallamajades oodatakse gaasitoru avasüli.

„Meie vallas oleks võinud planeeringu seisukohalt trassi juba ehitama hakata, kuid planeeringu avati uuesti, sest trass tõsteti maantee äärest raudtee äärde,” selgitas Saku vallavalitsuse liige Kalle Pungas. „Praegu on vaid üks inimene avaldanud soovi sellel teemal minuga rääkima tulla.”

Keila linn aga ootab uue toru rajamist pikisilmi, sest loodab gaasitorust impulssi koha-

likule majandusele. „Keila linna territooriumile tuleb näiteks LNG ümberlaadimisjaam,” lausus Keila linnaape Enno Fels. „Volikogus tuleb trassi rajamine päevakorda septembri lõpus ja suure tõenäosusega leiab poolehoidu. Selle projektiga on juba liiga kaua venitatud.”

Vastu on üksikud

Neid, kelle õuele toru otse ei tule, jätab asi sootuks külmaks. „Olen pikaajaline Kiili valla elanik, kuid pole kuulnud, et keegi oleks trassile vastu,” ütles Kiili vallavanem Valeri Kukk. „Selles ehitises ei näe inimesed ohtu.”

„Vastuseisjaid on üksikuid, sest gaasitrassi rajamisega kaasnevad piirangud sarnanevad paljuski harjumuspärase elektriliini piirangutega, kuid on omanikule isegi leebemad,” lausus Heat Consulti projektijuht Igor Krupenski.

„Oleme trassi maha märkinud nii, et see kulgeks võimalikult palju riigi maadel ning maantee ja raudtee piirangutsoonis, et eraomanikke võimalikult vähe häirida.”

Eesti Gaas kavatseb 30–40 miljonit eurot maksva 52 kilomeetri pikkuse gaasitoru ehitada selleks, et peale Balti Gaasi LNG-terminali ühendada Eesti gaasivõrk Soome ulatuva veealuse gaasitoru Balticconnectoriga. Samuti saavad projekti raames esmakordselt gaasivarustuse nii Keila kui ka Paldiski linn.

Valeri Kukk
Kiili vallavanem

Olen pikaajaline Kiili valla elanik, kuid pole kuulnud, et keegi oleks trassile vastu.

Põhiline toru kasutaja on

siiski LNG-terminal, mille toimimine oleks ilma selleta võimalik. „Praegu käivad konkurentsiametis läbirääkimised, kui suure summa maksab Balti Gaas trassi ehitamise kuludest kinni liitumistasuna, kui palju hiljem tariifi kaudu,” selgitas Eesti Gaasi juhatuse liige Raul Kotov.

Kiili–Paldiski gaasitoru ehitatakse nn D-kategooria toruna, mis on Eesti gaasitorustike puhul levinud lahendus. Maa kasutamise on ehitusalas välistatud vaid ehitamise ajal. Põlumaad saab hiljem kasutada ka meetri jagu maa sisse kaevatud toru kohal. Ehitaja lubab taastada ka rikutava maaparandussüsteemi. Kaitsevöönd ulatub kümme meetrit kummalegi poole toru, kuhu ei tohi ehitada vundamendiga rajatisi. ●

GAASITERMINAL

Vägikaikavedu LNG pärast

Balti Gaasi strateegiline partner on Gazpromi kontrollitav Eesti Gaas, kes seisib seni igati vastu Eesti valitsuse kavale eraldada gaasitorustik senisest gaasimüügifirmast ja kohustada torusid müüma näiteks Eleringile.

Koos Vopakiga Muuga sadamasse LNG-terminali rajamise soovist teatanud Elering satub Kiili–Paldiski toru rajamise-

ga ebatavalisse olukorda, sest temast saaks valitsuse kava järgi nüüd sellise torulõigu omanik, mida ta seni on nimetanud perspektiivituks, sest peab LNG-terminalile sobivaks asukohaks üksnes Muugat.

Pakri poolsaare tippu LNG-terminali kavandav Heiti Hääl saatis jaanuarikuus Tallinna Sadamale ettepaneku, milles pakkus riigiet-

tevõttele müüa terminali krunti ning kailiinde rajamist. Hääl firma Balti Gaas sõlmiks sadamaga hoonestusõiguslepingu, rajaks terminali ja hakkaks sadama rentnikuks.

Balti Gaas kavatseb hakata juba tänavu ehitama ligi 80 miljoni eurost ja 60 000-kuupmeetri mahutiga LNG-terminali, mis valmib 2014.–2015. aastal.

Prokurör taotleb Gildi kelmuse süüasja kohtuniku taandamist

Foto: Tanel Meos

Kohus

Riigiprokurör Steven-Hristo Evestus esitas eile Harju maakohus AS-i Gild Financial Advisory Services investeerimiskelmuse süüasjas toimunud eelistungil taotluse kohtunik Leo Kunmani taandamiseks. Evestus viitas taotluses, et kohtunik Kunman oli veel hiljuti riigiprokuratuuri süüdistusega kohtu all ega pruugi sellepärast olla erapooletu.

Harju maakohu pressinõuniku Kristina Otsa sõnul võtab kohus lähiajal kohtuniku taandamise taotluse kohta seisukoha.

„Kahjuks on antud asjas end taandanud juba kaks kohtunikku ja kolmanda suhtes esitas taandamise taotluse täna prokurör. Tekkinud olukorras asub lahendama kohtu esimees,” märkis vandeadvokaat Maria Mägi-Rohtmets. „Mina raha kaotanud investorite esindajana mingit taotlust tänasel istungil esitada ei kavatsenud.

Kohtunik Leo Kunman

Investorite huvides on, et võrdlemisi kiiresti saaks alustada sisulise kohtumenetlusega.”

Riigiprokuratuur süüdistab üht ettevõtet ja nelja füüsilist isikut Gild Financial Advisory Servicesi kaudu korraldatud võlakirjade emissioonil valeandmete esitamises ja emissiooniga kogutud rahaliste vahendite mitte-eesmärgipärasest kasutamisest. ● **EPL/ERR**

CV KESKUS

LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS
ESTONIAN AIR NAVIGATION SERVICES

LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS on äriühing, mis tegutseb aktsiaseltsina alates 1997. a detsembrist ja mille aktsiatest 100% kuulub Eesti riigile. Meie põhitegevuseks on ohutu ja kvaliteetse lennuliikluse korraldamine Eesti õhuruumis.

Lennuliiklusteeninduse AS võtab konkursi korras tööle
seire - ja navigatsiooniseadmete inseneri

Töö kirjeldus:

- Lennujuhtimises kasutatavate seire - ja navigatsiooniseadmete remont ja hooldamine;
- Uute navigatsiooniseadmete hankes ja paigaldamisel osalemine.

Nõudmised kandidaadile:

- Kõrgem tehniline haridus, soovitatavalt seire- ja/või navigatsiooni valdkonnas;
- Teadmised seire - ja navigatsioonisüsteemidest;
- Kogemus seire- või navigatsiooniseadmete hooldusel;
- Eesti keele oskus kõrgtasemel, inglise keele oskus kesktasemel ja kasuks tuleb ka vene keele oskus;
- Analüüsi ja üldistusvõime.

Parimat kandidaati iseloomustavad veel täpsus ja korrektsus, iseseisvus ja initsiatiiv tööülesannete täitmisel, hea suhtlemis- ja koostööoskus, avatud ning positiivne ellusuhtumine.

Pakume:

- Vastutusriskant tööd huvitavas ja arenevas keskkonnas;
- Töökat ja sõbralikku meeskonda;
- Kaasaegset töökeskkonda ja - vahendeid;
- Õppimis- ja arenemisvõimalusi.

Asukoht: Harjumaa
Kuulutus aegub: 27.09.2012

Kontaktisik: Ere Keerig-Kont
Address: Kanali tee põik 3 10112 Rae küla, Rae vald, Harjumaa
Telefon: 6 258 230
E-post: ere@eans.ee

www.cvkeskus.ee/286271

Kingitus lehetellijale!

EESTLANNA Pariisis

KUTSUME HEADE EESTI AJALEHTEDE TELLIJAD KINNO

Ilmar Raagi uue filmi „Eestlanna Pariisis” eelesilinastus toimub 10.10.2012 kell 19 Coca-Cola Plazas!

Spetsiaalselt meie ajalehtede tellijatele mõeldud linastusele loosime välja 100 piletit kahele.

Loosis osalemiseks või lehetellimuse tegemiseks mine: www.epl.ee/pariis

Loosimine toimub 02.10.2012. Nimed avaldame 04.10 lehtedes, võitjaid teavitame ka personaalselt.

●●● **Eesti Päevaleht**
Maaleht **EESTI EKSPRESS**

COPTERLINE ON TAGASI

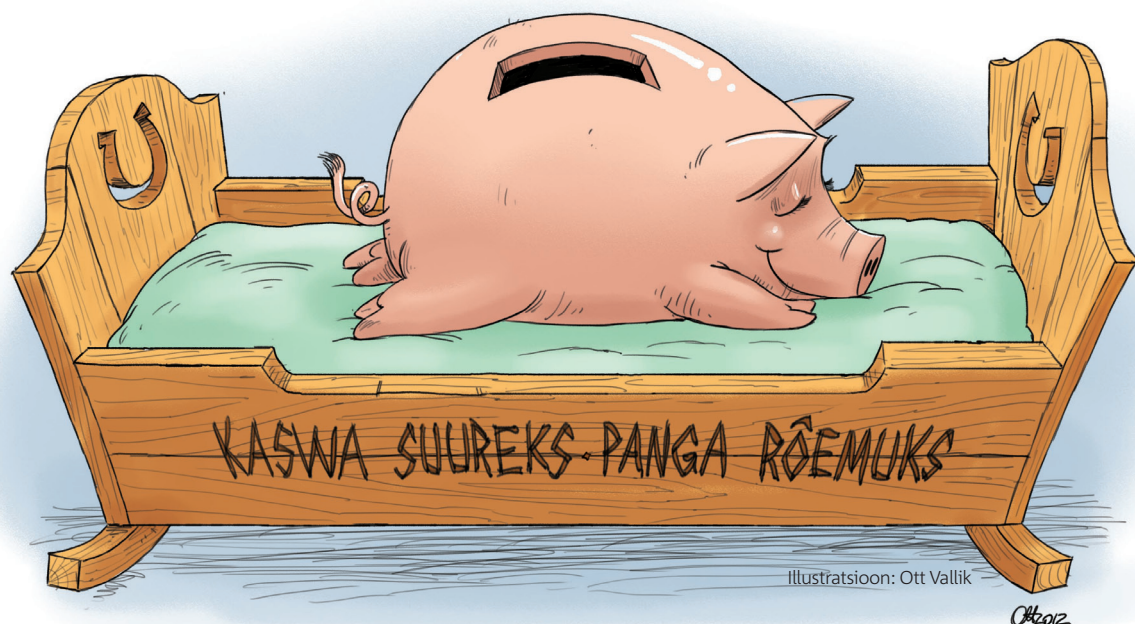
Copterline jätkab oktoobris lende Helsingi ja Tallinna vahel. Esmaspäevast neljapäevani väljub kopter kümme, reedeti 12–14 korda päevas. Lennud katkesid juunis. **Delfi**

FREYWILLE EESTIS

Sel nädalal alustas Tallinnas tegevust luksusehete kauplus Freywille. Firma, mille kaubamärk on emailitud ehted, asutas 1951. aastal Viinis kunstnik Michaela Frey. **Äripäev**

LÄTI VÕLAKIRJAD

Eile müüs Läti üheaastaseid riigivõlakirju 11,3 miljoni euro väärtuses ja keskmise kaalutud intressimääraga 0,618 protsenti. Nõudlus ületas pakkumist 2,7 korda. **Delfi**

Pangad värbavad ema-isa kaudu klientideks üha nooremaid lapsi

Taktika

Vastsündinule kogumiskontot tehes saab pank juurde uue potentsiaalse kliendi.

Ann-Mari Nergi
ann-mari.nergi@epl.ee

„Tere, kas ma räägin Martini-ga?” – „Ei, ma olen tema isa,” vastab 2,5-aastase poja lapsevanem SEB panga töötajale, kes soovib äsja rääkima õppinud väikelapsele telefonitsi juba personaalset kindlustuspakkumist teha. Samal õhtul helistab investeerimisnõustaja ka Martini emale, keda meelitatakse samamoodi lapsele kogumiskontot tegema. Kuigi esmalt ajab selline pöördumine vanemaid naerma, paluvad nad rahakogumiseks mõeldud pakkumise enda meilile saata, sest väike Martin siiski veel peres rahaasjadega ei tegele.

Meelitatakse intressiga

SEB kiitis ka ise hiljuti avaldatud pressiteates, et üha noorematele lastele hakatakse koguma nn hariduspuhvrit – lastekindlustus tehakse keskmiselt juba 3,5-aastaselt. Mainimata jäetakse aga see, et ka pakkumisi hakatakse tegema järjest väiksematele.

Lühidalt kokku võttes kujutab lastekindlustus endast või-

malust eraldi kontole raha koguda ja annab elukindlustuskaitse ka lapsevanemale, nii et juhul kui vanem kindlustusperioodi kestel sureb, saab laps rahasumma lepingu lõppedes ikkagi kätte. Kasvuportfellis Juunior kogutakse raha investeerimisfondidega, mis tähendab investeerimisriski, kuid see pakub võimalust teenida suuremat tulu. Samuti peibutatakse SEB-s garanteeritud 2,5-protsendise intressiga, mis on praeguseid nullile lähenevaid tavalisi hoiuseintresse arvesse võttes vägagi meelitatav pakkumine.

Piltlikult öeldes otse sünnitustamajast lapse panga kliendiks värbamises ei ole küll midagi seadusvastast, lausa vastupidi – sellega on ju võimalik kindlustada lapse täiskasvanuks saamise esimesed sammud või isegi katta ülikooliõpingud. Ent pangatöötajate suhtlemisviisist on näha, kui meeletult kiirelt ja noort ema-isa mõjutavaid

ühed kindla panga logo heaks pidama.

Pangal aga on hoiuste kasvades võimalik raha lihtsamalt välja anda ja ümber paigutada. Lapsevanem ei pea olema igakuiseid sissemakseid tehes sama panga klient, neid on võimalik teha kodupangast ja teenustasuta.

Järjest rohkem lepinguid

Nii Swedbank kui ka SEB kindnitavad, et kui kriisi ajal vähenes selliste lepingute sõlmimise arv märgatavalt, siis viimastel aastatel on see jälle tõusuteel. Swedbanki Koolifond+ või muude just lastele mõeldud kogumisviiside lepinguid on sõlmitud 20 000 korral, üle poole neist investeerimisriskiga. SEB pressiesindaja Evelin Allase sõnul on lastekindlustuste arv suurenenud eelmise aastaga võrreldes 15 protsenti. „Näha on hetkel tendentsi, et vanemad soovivad garanteeritud intressiga toodet ega soovita võtta riski,” ütles Allas.

Swedbanki erisikute arveldus- ja investeerimistoodete osakonna spetsialisti Ivar Raavi sõnul ei saa kogumislepingu tegemist arveluskontole kogumisega hästi asendada, sest viimasena öeldu kahjuks räägib puuduv intress ja ka eesmärgist kinnipida-

mine on raskendatud. „Raskel ajal võetakse lastele kogutud raha kasutusele igapäevakulude katteks ja see raha kipub käest kaduma,” märkis Raav.

Ta lisas, et loo alguses näiteks toodud telefonikõnesid teeb ka Swedbank, kuid toetudes kliendi enda antud andmetele laste kohta. „Selliste pakkumiste tõttu aga leiavad aina rohkem meid ka kliendid, kes kohtumisele tulla ei taha, kuid soovivad lapsele raha koguma hakata ning teevad seda ise internetipanga kaudu,” rääkis Raav.

KOMMENTAAR

Kogutud raha kuivab kokku

Enn Kirsman

lastevanemate liidu juht

Oli mulgi kunagi selline kogumiskindlustus, ainult et kui kätte jõudis aeg, mil raha väljamaksmiseks läks, ehk 16 aastat pärast lepingu sõlmimist, sai selle raha eest, mida vanemad olid 16 aastat kõrvale pannud, ühe korra poes käia. Jutt käib muidugi rubla hüperinflatsiooni ajast, aga vaadates praegust majandust ja rahaga toimuvat, siis kes oskab öelda, milline on euro ja raha väärtus 15 aasta pärast? Ühtegi täielikku garantiid ei ole.

SEB: lastekindlustuste arv on võrreldes mullusega 15 protsenti suurenenud.

vahendeid kasutusele võttes lepingule alla kirjutamist soovitakse. Pank saab sellega juurde järjekordse kliendi, kes on juba maast madalast harjunud

Intensiivravi on haigla süda

Intensiivravi

Viimasel kolmel aastal on PERH-is elule tagasi päästetud 7055 patsienti.

Signe Kalberg
signe.kalberg@epl.ee

Kui siia lisada veel kardiointensiivravi saanud, on nende inimeste arv märksa suurem, kes on pärast rasket õnnetust, infarkti, insulti või operatsiooni uuesti jalule tõusnud.

Igas suuremas Eesti haiglas on praegu eraldi intensiivraviosakonnad, milles eriettevalmistusega arstide hoole all ravitakse kõige erinevamate diagnoosidega kriitilises seisundis haigeid. Abivajajateks on nii 500 g kaaluvad sügavalt enneaegsed vastsündinud kui ka 80–90-ndates patsiendid.

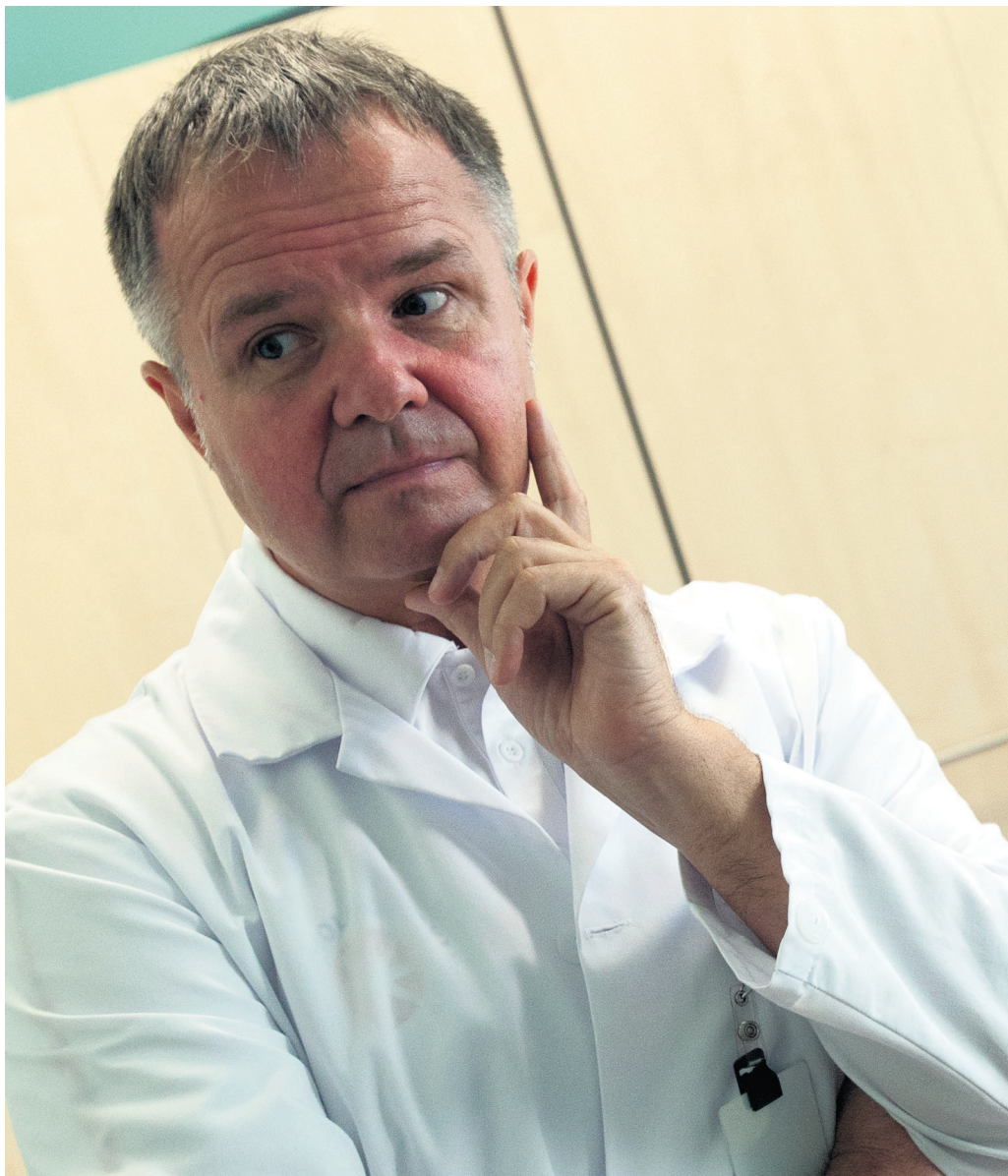
Intensiivravi osutatakse raskest või mõnikord eluohtlikus seisundis inimesele, kes vajab pidevat ja regulaarset jälgimist. Intensiivravi vajadus tekib ühe või mitme organsüsteemi puudulikkuse tagajärjel. Intensiivraviosakonnas toimub intensiivne ravi ja hooldus, elutähtsate funktsioonide aktiivne jälgimine, säilitamine ning juhtimine. Vajaduse korral tehakse uuringuid, mis aitavad patsiendi seisundit paremini hinnata ja ravida.

Põhja-Eesti regionaalhaigla anesthesioloogiakliiniku juhataja Andrus Rummelgas ütleb, et intensiivravikeskus kuulub anesthesioloogiakliiniku koosseisu, nagu ka anesteetikakeskus ja erakorralise meditsiini keskus. Esmalt selgitab dr Rummelgas aga intensiivraviosakonna mõistet. Selgub, et see on väga lai. Eestis on neli intensiivravi astet. Haiglas võib igas osakonnas olla intensiivravipalats, kus osutatakse I ja II astme intensiivravi. Igale astmele on kehtestatud omad nõuded, mis kehtivad nii seadmetele kui ka personalile. Kuna III ja IIIa aste võimaldavad ravida juba väga raskest seisundis patsiente, saadetaksegi seepärast maakonnahäiglastest raskest liiklusõnnetuses viga saanu või kriitilises seisundis haige edasi suuremasse haiglasse.

Esmalt jõuab aga patsient, olgu ta kas infarkti saanud või liiklusõnnetuses vigastatud, erakorralise meditsiini osakonda, kus on vajalik aparatuur inimese seisundi stabiliseerimiseks. Sealt võib patsient edasi minna operatsioonile, seejärel jõuab ta intensiivraviosakonda.

See pole kerge töö

„Intensiivraviosakondade põhilisteks raviga seotud haigusest või traumast tingitud raskest üldseisundis olevad patsiendid alates 14. elu-

Põhja-Eesti regionaalhaigla anesthesioloogiakliiniku juhataja Andrus Rummelgas

Foto: Siim Lövi

aastast. Intensiivravi vajadus tekib ühe või mitme organsüsteemi puudulikkuse tagajärjel, mis vajavad aktiivset uuringut ning jälgimist, intensiivset ravi ja hooldust.”

Intensiivravi üks sagedasem põhjus on hingamispuudulikkus, sel juhul tuleb patsiendile teha lühemat või pikemat aega kopsude mehaanilist ven-

Intensiivravi vajavad nii 500-grammised beebid kui ka 90-ndates patsiendid.

tilatsioon. Samuti on osakonnas sagedased teadvushäiretega patsiendid, seda valdavalt peaajutraumast või haigusest tingituna. Tõsiseks probleemiks on raske infektsiooniga patsiendid, kellel esineb korraga mitme elundisüsteemi talitluse häire. Tuleb rakendada mitme elundisüsteemi, nagu vereringe, hüübimissüsteemi, maksa jne toetust, vajaduse korral neerude asendusravi meetodeid.

„Intensiivraviosakonnas, ma pean silmas just III

astet, tuleb patsienti jälgida ööpäev läbi. Et sellesse osakonda satuvad kõige raskemas ja kriitilises seisus haiged, on kahe haige kohta ametis üks õde,” ütleb dr Rummelgas. Intensiivraviosakonna õe töö erineb tavapalatis töötava kolleegi omast. Pärast meditsiiniõde lõpetamist tuleb intensiivravipalatis õeks saamiseks tudeerida veel vähemalt paar aastat kogenud kolleegi käe all, läbida koolitusi, olla hea stressitaluvusega, täpne ja tark.

„Töö intensiivraviosakonnas eeldab nii õelt kui ka arstilt lisaks eelnevalt isikuomadustele ka suhtlemisoskust patsientide lähedastega. See pole lihtne.”

Järeldravi olulisus

Kui patsiendi seisund on paranenud ja ta ei vaja enam intensiivraviosakonnas erijälgimist, viiakse ta üle kas tavaosakonda või suunatakse järeldravi- või hooldushaiglasse.

Järeldravi eesmärk on tervise ja funktsionaalse seisundi taastamine. Pärast aktiiv-

teatud juhtudel vaja haiglas olla üks kuni kolm nädalat.

Järeldravi viibides jätkatakse arsti määratud ravi vastavalt raviarsti korraldusele. Kogu raviprotsessi jälgib arst ja tema korraldab ka edasise ravi või suunamise teistesse raviasutustesse. Kui järeldravi etapil selgub, et haigestumisele seisundi taastamine pole võimalik, suunatakse teatud tasemel stabiliseerunud seisundis haige hooldusravile.

Hooldusravi eesmärgid on tervise seisundi säilitamine, väljakujunenud funktsionaalse seisundi säilitamine ja võimaluse korral parandamine, stabiilses seisundis haigete pikaajaline ravi ja toetamine õendustegevuse kaudu, inimese ettevalmistamine hooldusasutusse või koduhooldusele suunamiseks. Hooldusravi erinevus aktiiv- ja järeldravist seisneb selles, et põhiliste teenustena osutatakse õendusabi- ja hooldusteenuseid.

Aktiivravi lõpetatakse ainult siis, kui arstid on üksmeelselt jõudnud järeldravile, et edaspidine ravi ei paranda patsiendi prognoosi ja otstarbekas on jätkata ainult toetavat ravi. ●

Külmetuse esmaabi

RAVIMIREKLAAM

Niipea, kui on käes niisked ja jahedad sügisilmad, tõuseb kiiresti ka külmetushaigustesse nakatumiste arv. Kinnine nina ja piinav köha segavad igapäevatoimetusi. Tunneme end nõrga ja kurnatuna. Juhul, kui külmetusele ei pöörata piisavalt tähelepanu, võib külmetusest areneda bronhiit või sinusiit. Seepärast on oluline otsustavalt tegutseda.

Ummistunud bronhid ja köhahood

Bronhide limaskest on kaetud miljonite ripsmekestega, mis liiguvad edasi-tagasi justkui kõrrelised tuules. Iga nn löögiga viivad nad hingamisteedest välja lima ja ühes sellega ka tolmu ja haigustekitajaid. Ent see puhastussüsteem võib kergesti tasakaalust välja minna. Hingamisteede infektsioonid, suitsetamine ja teised häirivad tegurid viivad selleni, et need ripsmekesed liiguvad aeglasemalt ja nende löögid on nõrgemad. Nii jääb lima hingamisteedesse pidama, bronhid kahisevad ja hingamine on raske.

Lahendus on leitud

Lahendus on GeloMyrtol® forte kapslid (standardiseeritud mürtool). Selles sisalduv eeterlike õlide segu mürtool jõuab vere kaudu hingamisteedesse. Mürtool vedeldab bronhides lima ja paneb ripsmekesed liikuma. Need omakorda transpordivad sekreedi hingamisteedest minema. Bronhides ja ninas tekkinud lima muutub vedelamaks, leevenduvad köhahood ja nuusata on kergem. GeloMyrtol® fortet (standardiseeritud mürtool) kasutades märkate, et hingamisteed muutuvad vabaks. Te tunnete end kiiremini tervena ja saate taas vabalt hingata.

GeloMyrtol®
forte Standardiseeritud mürtool

**Lahtistab röga
Kergendab köhimist
Kergendab nuuskamist
Vabastab hingamisteed**

Parem tunne juba esimesel päeval!

Käsimüügravim.

Näidustus: Sekreedi vedeldamine sinusiidi ja bronhiidi korral.

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infotehnikat. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekriga.

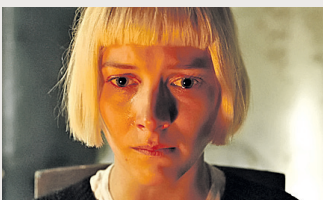
Tootja ja müüjaloa hoidja: G. Pohl-Boskamp GmbH & Co. KG, Saksamaa
Täiendav informatsioon müüjaloa hoidja esindajalt Eestis: OÜ KBM Pharma, Tähtvere 4, 51007 Tartu, Eesti. Tel 733 8080

KRISTIINA KASS ESITLEB

Reedel kella 13-st esitletakse Eesti lastekirjanduse keskuses Kristiina Kassi uut lasteraamatut „Õpetaja Kusti kummitab”. Peale Kassi on kohal raamatu illustraator Hillar Mets. **EPL**

„PUHASTUS” RIHIB OSCARIT

Soome võõrkeelse filmi Oscari kandidaat on Antti Jokise mängufilm „Puhastus”. Oscari nominendid kuulutatakse välja 10. jaanuaril, auhinnavõitjad teatakse 24. veebruaril. **EPL**

VON KRAHL MEENUTAB AJALOONÄITUSEGA OMA JUURI

Sügisel 20. sünnipäeva tähistav alternatiivklubi ja eksperimentaalteater Von Krahl tahab oktoobris avada näituse klubi ajalooost. Sel puhul palub klubi saata aadressil ahto@vonkrahl.

ee (märgusõna „näitus”) või tuua teatri valvelauda ajaloolist materjali, eeskätt Von Krahli baaris tehtud pilte ja ürituste plakateid. Materjale oodatakse 23. septembrini. **EPL**

LÕIMUMISKONVERENTS

Viru hotellis algab täna konverents „Kultuuri mõju lõimumisele”. Osalejad on Hollandist, Austriast, Taanist, Suurbritanniast, Soomest, Lätist, Prantsusmaalt ja Poolast. **EPL**

Pildile on jäänud nimirolli laulev Oliver Kuusik ja Margaretat esitav poola sopran Joanna Freszel.

Foto: Vallo Kruuser

Laval näeb võimsaid Mefistosid ja Fauste

Uuslavastus

Uus ooperilavastus

„Faust” toob Estonia lavale teiste seas ka võõrsile läinud eesti lauljad.

Andres Laasik

andres.laasik@epl.ee

Tänane Estonia teatri uuslavastus, Charles Gounod' „Faust” pakub lauljate koosseisu, kus peale oma solistide näeb ja kuuleb huvitavaid hääli väljastpoolt Eestit.

Kui suvisel Birgitta festivalil oli ooperisõpradel võimalik näha Ain Angerit mitte just suures Komtuuri rollis festivali tarbeks lavastatud „Don Giovanni”, siis nüüd näeb teda Mefistona, mis on ihaldatud proovikivi igale bassile. Mefisto osa pole Angerile sugugi võõras, paar aastat tagasi laulis ta seda Helsingis Soome rahvusoperis. Tallinnas näeb Angerit põrguvürst Mefistona neljal korral alates 18. oktoobrist.

Meeldiv vaheldus

Küllap pakub see lauljale meeldivat vaheldust, sest tema lähiminevik ja -tulevik kulgeb Wagneri tuules: laulda tuleb Hundingi, Fasolti, Dalandi ja Landgraf Hermannit osi.

Täna esietendusel on aga Mefisto roll estoonlyase Priiti

Volmeri kanda. Lisaks näeb Kanadast laenatud tenorit Luc Robertit, kes esitab doktor Fausti, ja norra sopranit Anne Wik Larsseni, kelle laulda jääb Margaretale osa.

Kõigis kolmes peaosas on kolm lauljat. Mefistot esitab peale Angeri ja Volmeri Pavlo Balakin, Ukrainast pärit Estonia koori laulja, kes Mati Palmi juhatusel on sirgumas loostustandvaks bassiks.

Margareta rollis on peale eelmainitud osatäitja Aile Asszonyi ja poola sopran Joanna Freszel.

Fausti rolli laulavad veel Estonia solist Oliver Kuusik ja üllatusesineja Saksamaalt, kes mahub viimasel ajal popi hüüdlause „Talendid koju!” raamidesse. Kevade poole loodab Estonia teater näha oma laval Juhan Trallat, kes on viimasel ajal arendanud karjääri Saksamaal ja olnud Mannheimi rahvusteatri hinge kirjas.

Teistes rollides on estoonlyased Rauno Elp, Aare Saal, Juuli Lill, Helen Lokuta, Märt Jakobson, Mart Laur, Mart Madiste ja Urmas Põldma, kaks solisti igas rollis, nii

et oktoobris tulevadel rohketel „Fausti” etendustel saab näha huvitavaid koosseise.

Lavastusrühm on solistidele vastav. Esietendus

juhatab Vello Pähn, kellele on „Faust” esimene suurem töö teatri kunstilise juhina. Veel on oodata dirigendipulti Jüri Alpernit ja Risto Joosti. Lavastaja on Moskvast pärit Dmitri Bertman, kes on Eesti ooperisõpradele juba vana tuttav. „Fausti” kunstnikuks on kutsutud Ene-Liis Semper, keda ühendab Bertmaniga tähelepanuväärne koostöö Erkki-Sven Tüüri ooperi „Wallenberg” kallal: just neil õnnestus rehabiliteerida väärt teos, mis Saksamaal esmalt läbi kukutati. **•**

Tallinnas näeb Angerit põrguvürst Mefisto osas neljal korral alates 18. oktoobrist.

„Faust”

Dirigendid: Vello Pähn, Jüri Alpernit, Risto Joost

Lavastaja: Dmitri Bertman (Helsinki-Opera, Moskva)

Kunstnik: Ene-Liis Semper (NO99)

Koreograaf: Edvald Smirnov

Peaosades: Oliver Kuusik, Luc Robert (Kanada), Aile Asszonyi, Joanna Freszel (Poola), Anne Wik Larssen (Norra), Ain Anger (Viini riigiooper), Pavlo Balakin, Priit Volmer, Rauno Elp, Aare Saal

Esietendus 20. septembril kell 19

Kas Jeesus oli abielus?

Välismaalt

Harvardi ülikooli professor leidis 4. sajandist pärit papüüru- setükilt tsitaadi, milles Jeesus mainib oma abikaasat, kirjutab The Guardian. See on ainus ajalooline tekst, milles leidub sellesisuline Jeesuse tsitaat.

Kristluse ajaloo uurija Karen King sõnas Roomas peetud usuteadlaste konverentsil, et tekst sisaldab dialoogi, milles Jeesus viitab oma naisele, keda ta nimetab Maarjaks. Kingi sõnul on see kopiti üriku tekstijupp koopia 2. sajandil kreeka keeles kirjutatud pühakirjast.

Neli sõna

Neli sõna 3,8 x 7,6 cm suurusel papüüru- setükil tõendavad, et osa varakristlasi uskus, et Jeesus oli abielus, lausus King. Nende vanas Egiptuse kristlaste keeles kirjutatud sõnade tõlge on: „Jeesus ütles neile, mu naine.” Lausekatke on osa kõnelusest, kus jüngrid arutavad, kas Maarja on vääriline, ja Jeesus ütleb: „Ta võib olla minu jünger.”

Kristlikus traditsioonis on pikka aega usutud, et Jeesus oli vallaline, ehkki puuduvad ajaloolised tõendid, mis seda kinnitaksid. „Algusest saadik vaidlesid kristlased selle üle, kas poleks õigem jääda vallaliseks,” selgitas King. „Kuid alles sada aastat pärast Jeesuse surma hakkasid nad enda õigustuseks kasutama Jeesuse perekonnaseisu.”

Kõnealune papüüru- setükk kuulub erakollektsiooni, mille anonüümseks jääda soovinud omanik tõi tekstilõigu Kingile tõlkida ja seletada. **• EPL**

Kinohoone on hea näide lennukast modernismist. Foto: EPL-i arhiiv

Kosmose kinno tuleb uue põlvkonna 3D-kino IMAX

IMAX

Aasta alguses ostis Moskva äri- meestele kuuluv OÜ Iron Capital Tallinnalt Pärnu maantee 45 kinnistu ehk Kosmose kino. Kuna muinsuskaitseamet on pannud 1964. aastal ehitatud kino kultuurimälestiste nimekirja, saab uus omanik majja teha vaid kino.

Tallinna kultuuriväärtuste ameti peaspetsialisti Artur Ümara sõnul on uutel omanikel kavas avada Kosmoses Eesti ja Baltimaade esimene IMAX-kino.

Kosmose suurt saali tuleb 22-meetrise ekraani laialitõmbamiseks veidi ümber ehitada. Mõned pingid on amet lubanud omanikel välja visata, sest teatud istekohtadel IMAX-i efekt ei toimi. „Meie tingimusele, et kino 1960-ndate interjööri peaks säilima võimalikult autentsena, vastasid firma esindajad, et nad teevad retrokino sisekujunduse,” rääkis Ümar. Kuigi seadus lubaks kinohoonesse 1990-ndatel juurde ehitatud väikest saa-

li kasutada ka mõneks muuks otstarbeks, on omanikel kavas ka seal filminäitamist jätkata.

Praegu opereerib Kosmoses tähtajatut rendilepinguga Forum Cinemas, kes talveks filmide näitamise peatab, kuid on linastusjuhi Rein Palosaa- re väitel otsustanud Kosmoses saalides edasi tegutseda ega katvatse lepingust loobuda. Uute omanike kavatsustega polnud Forum Cinema- se esindaja kursis ega soostunud neid kommenteerima.

Suurem ja teravam pilt

IMAX on samanimelise Kanada kompanii leiutatud kinosüsteem, mis võimaldab kuvada pilti palju suuremalt ja teravamalt kui senised tehnikad. Eestile lähimad IMAX- kinod asuvad Peterburis ja Stockholmis, kokku on neid 52 riigis. Tallinna panoraamkino Kosmos oli valmimisajal Eesti ainus laiformaatekraaniga kino. Ilmar Laasi projekteeritud hoonet peetakse heaks näiteks sulaja lennukast modernismist. **• Mari Peegel**

Jänedada Sügislaad

15. september 2012

kl 10.00-18.00

"Talveks varud salve"

Käsitööküla * Laat * Talutoodang * Taimed * Puusculptuurid
Õuna- ja kartulisortide näitus * Seeneakadeemia * Kultuuriprogramm

Erich Krieger kell 14.00
Tule Jänedale ja veeda mõnus laupäev!

Päeva juhib, mängu korraldab ja auhindu jagab Arlet Palmiste

OÜ Jänedada Mois, tel 38 49 750

22. septembril Musta Täku Tallis "Smilers"

www.janedaturism.ee

KÄSIPALLI TEINE VOOR

Eile peeti käsipallimeistrivõistlustel teine voor, mängud lõppesid tulemustega: Viljandi HC – SK Tapa 35 : 28, Põlva Serviti – Värska Originaal 32 : 24 ja HC Kehra – Aruküla SK 32 : 21. **EPL**

JALGPALLI JÄRELKASV

JK Tallinna Kalevi 2003. a vanuseklassi noormängijad osalesid rahvusvahelisel turniiril Venemaal Peterburis, kus saavutasid tugevas konkurentsis esimese koha. Meeskond võitis oma ala-

grupi kindlalt üheksa punktiga, finaalis oli vastaseks Sdjušor 1 Moskovski Rajjon, keda võideti 2 : 0. Turniiri parima ründaja auhinna Kuldpotsa sai Kalevi noor pallur Oliver Jürgens. **EPL**

KONTAVEIT VÕITIS, ZOPP SAI LOOBUMISVÕIDU

Anett Kontaveit alistas Venemaal Joškar-Olas peetava turniiri teises ringis venelanna Marina Šamaiko (WTA 454.) 6 : 3, 7 : 5. Veerandfinaalis mängib Kontaveit taas venelannaga, kas

Polina Vinogradova või Nadežda Kitšenokiga. Jürgen Zopp jõudis Peterburis toimuval turniiril 16 parema sekka, saades venelase Andrei Kumantsoviga mängides loobumisvõidu. **EPL**

Rattaeliit osales eile eraldistardist sõidus

Eile toimus Hollandis toimuval jalgratta MM-il meeste eraldistardist sõit. Eestlastest võtsid 45,7 kilomeetri läbimise ette Tanel Kangert ja Rein Taaramäe.

Tanel Kangert

„Vihma sadas, esimese kolmandikuga sain juba läbimärjaks. Üldiselt oli tunne hea, kuid päris maksimumi ma välja ei võtnud.”

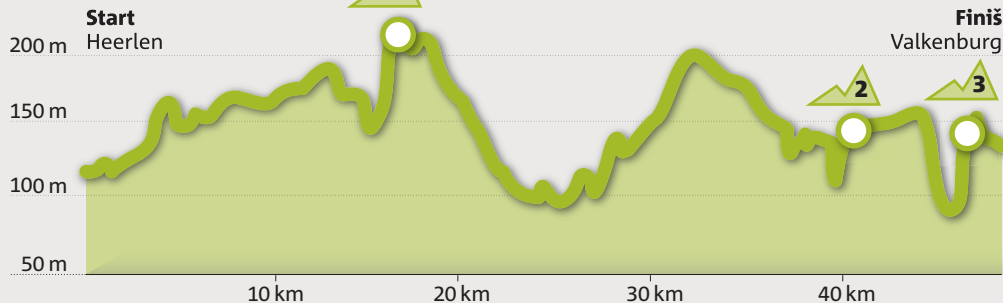
Tanel Kangert

Rein Taaramäest

„Reinul oli niisugune päev, et ta küll pingutas, aga korralikult kõrgele ei tõusnud pulss kordagi.”

Rajaprofiil

1. Sint Remigiusstraat 1000 m 7,7%; 2. Rozekoel / Bundersberg 800 m 5,4%; 3. Cauberg 1200 m 5,8%

Graafika: Maret Müür

Tanel Kangert: päris maksimumi ei tulnud

Intervjuu

Kristi Kirsberg

kristi.kirsberg@ep.lee

Tanel Kangert sai Hollandis Valkenburgis peetud MM-il eraldistardist sõidus Eesti ajaloo parima koha.

Seni oli tiitlivõistlusel eraldistardist sõidus olnud eestlastest kõige kiirem Rein Taaramäe, kes sai Pekingi olümpiamängudel 16. koha.

● Tanel, viis aastat tagasi võitsid sa U-23 MM-il eraldistardist sõidus seitsmenda koha, mis on ajaloo parim. Nüüd võtsid 13. kohaga oma nimele ka täiskasvanute tiitlivõistluste parima koha. Kuidas sa ise vihmas peetud sõiduga rahule jäid?

Üldiselt olen rahul, kuid protokolle ma veel vaadanud ei ole. Tahan näha, mis oli minu vahe nende meestega viimasel kolmandikul, kes minu ees startisid. Eraldistardist sõidu fenomen seisnebki selles, et kõik võivad üllatada ning kahe poole, kolme tunni jooksul juhtub päris palju ja ilmastik võib olulist rolli mängida. Näiteks täna (eile – toim) sadas vihma, esimese kolmandikuga sain juba

läbimärjaks. Üldiselt oli tunne hea, kuid päris maksimumi ma välja ei võtnud.

● Soovisid jääda augusti lõpus Colorados peetud tuuri ja septembri alguses Kanadas Québecis toimunud ühepäevase sõidu vahel USA-sse, kuid oleksid pidanud sealse elu ise kinni maksma ja seetõttu tulid Euroopasse tagasi. Kas võib öelda, et sul jäi ideaalsest valmisumistest vajaka?

Võib-olla oleks kasuks tulnud, kui oleksin nädalaks sinna jäänud, kuid enam ei saa midagi muuta, nii et raske on spekuldeerida. Küll aga ei kavatse ma enam niimoodi reisida – 20 päeva jooksul kaks korda üle Atlandi lennata. See oli ikka päris hull lugu. Kaks trenni jäid päris ära. Igal juhul tuleb tulevikus see pool paremini läbi mõelda, võib-olla ühes piirkonnas rohkem sõite leida.

● Rein Taaramäe kaotas sulle eile 1.12, mis on päris suur vahe. Olete juba omavahel ka Reinu sõitu arutanud?

Jah, Reinul oli niisugune päev, et ta küll pingutas, aga korralikult kõrgele ei tõusnud pulss kordagi.

● Pühapäeval on kavas grupisõit. Mis plaani te Reinu ja Rene Mandriga peate?

Hea küsimus. Eks me ikka tulemust tahame, nalja tege-

ma ei lähe. Rein lubab ka pühapäeval elu vormis olla (naerab).

● Kui Taaramäel on kavas pärast MM-i Eesti sügiskrosside tuur, siis mis sõidud sind ees ootavad?

Mul on praegu hea enesetunne, nii et loodan vormi võimalikult hästi realiseerida. Niisama jalgu seinale visata ei ole mingit mõtet. Esmalt sõidan Itaalias ja siis lähen veel Hiinasse, mis alguses plaanis ei olnud.

● Millal Hiina plaani tuli?

Pärast Kanadat, kui bossid vaatasid, et jaksan veel sõita küll. ●

TULEMUSED

Jalgratta MM, meeste eraldistart

1. Tony Martin (SAKSAMAA)
2. Taylor Phinney (USA) +5,37
3. Vassili Kirijenka (VALGEVENE) +1.44,99
4. Tejay van Garderen (USA) +1.49,37
5. Fredrik Carl Wilhelm Kessia-koff (ROOTSI) 1.50,56
6. Dmitri Gruzdev (KASAHSTAN) 1.56,44
13. Tanel Kangert (EESTI) +2.57,13
35. Rein Taaramäe (EESTI) +4.09,84

Võiduka Kanepi konkurent jättis turniiri pooleli

Tennis

Eesti tennis esireket Kaia Kanepi võitis Korea Openi teises ringis Kasahstani esindaja Galina Voskobojeva (WTA 68) 6 : 2, 6 : 2. „Teine mäng oli igatpidi parem kui esimene, närvis ma ei olnud,” vahendas Kanepi oma emotsioone kodulehe vahendusel. „Arvan, et mängisin ka kokkuvõttes paremini kui eile (üleile – toim). Tundsin, et kohtumise edenedes hakkas üha paremini välja tulema. Samas oli vastane tasemel, pidin ise hästi mängima, et võita,” lisas ta.

Küll aga ei olnud Lõuna-Korea pealinnas Kanepi sõnul kõige paremad tingimused. „Tuul keerutas vahepeal päris palju. Paar punkti oli tuulevaikne, siis sain aru, kui mõnus oleks mängida ilma tuuleta. Üritasin rohkem topsiga mängida, esimest servi rohkem vindiga sisse saada,” kirjeldas ta.

Homses veerandfinaalis kohtus Kanepi 21-aastase hollandlanna Kiki Bertensiga, kes alistas teises ringis Silvia Soler-Espinosa (Hispaania) 1 : 6, 7 : 6, 6 : 2. Kanepi pole hollandlannaga varem kohtunud ja tunnistab, et Bertensi mängust

ei tea ta midagi. Täna vaba päeva kasutab eestlanna puhkamiseks, vaatamisväärsustega tutvuma minna ei kavatse.

Samuti sai eile selgeks, et venelanna Maria Kirilenko, kellele Kanepi kaotas 2008. aasta Sõuli turniiri poolfinaalis, ei saa vigastuse tõttu edasi mängida. Seega on turniiril Kanepist kõrgema asetusega vaid maailma 11. reket Caroline Wozniacki (Taani), kes peab teise ringi kohtumise prantslanna Caroline Garciaga täna. ●

Kristi Kirsberg

RAHA

Sõuli turniiri auhinnaraha

Võitja 112 300 dollarit

Finalist 57 665 dollarit

Poolfinalist 30 959 dollarit

Veerandfinalist 8380 dollarit

Teine ring 4629 dollarit

Esimene ring 2707 dollarit

Foto: Reuters/Scampix

ARV

650

last kaheteistkümnest Eesti koolist osaleb programmis „Male koolidesse”. Peamiselt tutvuvad alaga 2. klassi õpilased. Pilootprojekti eestvedajad on Eesti maleliit ja Kasparov Chess Foundation.

„Loodame eduka pilootprojekti abil tõestada maleõppe kasulikkust. Üks on juba selge – koolide ja laste huvi taha asi ei jää,” ütles maleliidu president Andrei Korobeinik.

Projektis osalevad Tallinna vanalinna hariduskolleegeium, Gustav Adolfi gümnaasium, Pärnu Koidula gümnaasium, Miina Härma gümnaasium, Tartu Descartes'i lütseum, Tartu kommertsgümnaasium, Kuusalu keskkool, Kiviõli vene gümnaasium, Jõhvi vene gümnaasium, Ahtme kool, Juhkentali gümnaasium ja Tartu Mart Reiniku kool. **EPL**

Foto: Andres Putting

Elegari meelitas Eestisse VTB Ühisliiga

Lisajõud. Eile jõudis Tallinna BC Kalev/Cramo korvpallimeeskonna viies leegionär Frank Elegar. 26-aastane 210 sentimeetrit pikk ameeriklane mängis möödunud aastal pool hooaega Kreekas (Maroussi)

ja pool Türgis (Antalya). Eesti kasuks langes valik võimaluse tõttu end VTB Ühisliigas proovile panna. Meeskonnaga liitub Elegar täna, homme sõidab Kalev/Cramo kontrollmängule Soome. **EPL**

Kaotus ajas City peatreeneri ja väravavahi sõnasõtta

Jalgpall

Seeria jäi püsima: Madridi

Real ei ole endiselt

Meistrite liiga kodust

avamängu kaotanud.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epl.ee

Teisipäeva õhtul sai avalöögi selle hooaja Meistrite liiga alagrupiturniir, kus vutisõprade suurimaks maiuspalaks oli valitseva Hispaania meistri Madridi Reali ja Inglismaa tšempioni Manchester City mõõduvõtt. Põnevad vutilahingut oodanud fännid ei pidanud Reali 3 : 2 võiduga lõppenud kohtumises pettumata.

Küll pidid noruspäi mängu vaatama kõik koloriitse Itaalia ründeassa Mario Balotelli poolehoidjad, sest City peatreener Roberto Mancini ei arvanud teda kohtumiseks isegi mitte vahetusmeeste sekka. Ründaja vaataski mängu Santiago Bernabéu staadioni tribüünilt. Üks pingile jäämise põhjus võib olla Balotelli taastumine septembri alguses tehtud silmaoperatsioonist, ent ometi mängis ta nädalavahetusel Inglismaa meistriliigas peaaegu terve kohtumise. Muidugi võib asja taga olla ka mõni Balotelli järjekordne lapsus, mis on tema ja treeneri vahel paksu verd tekitanud.

Küll oli Mancini kohtumise järel erineval lainepikkusel oma väravavahi Joe Hartiga. Suurepäraste tõrjetega Cityt avapoolajal mängus hoidnud Hart jätkas korraliku esitust teisegi kolmveerand tunni jooksul, ent lõppkokkuvõttes kulmineerus Reali surve – mängu pealelöögid olid nende kasuks 30 : 8 – siiski kolme

Kuigi Joe Hart (rohelistes) pidi võrgust välja võtma kolm palli, oleks mänguseis tema tõrjeteta palju nukram olnud. Foto: Reuters/Scanpix

UUS HOOAEG

Ibrahimović püstitas rekordi

Rootsi koondise ründetäht Zlatan Ibrahimović kuulutas enne Meistrite liiga algust, et tema uus koduklubi Pariisi Saint-Germain (PSG) on võimeline tänavu Euroopa jalgpalli ihaldatuima trofee võitma. Selge on see, et Katari äriimeestelt meeleitud rahasüste saanud meeskond pole kulutamisel kokku hoidnud, ent kas Ibrahimović, Thiago Silva ja Alexi lisandumisest piisab Meistrite liiga võitmiseks, pole veel selge.

Avavooru tulemus oli iga tahes muljetavaldav, kui Kiievi Dinamo alistati koguni 4 : 1. Seejuures tegid skoori kõik kolm eelnimetatud pallurit.

Ibrahimovićist sai ühtlasi esimene mängija, kes on Meistrite liigas löönud värava kuue eri klubi särgis. PSG-le eelnevad nimekirjas Amsterdam Ajax, Torino Juventus, Barcelona ja mõlemad Milano hiid.

Teises A-alagrupi kohtumises jäi Zagrebi Dinamo kodus 0 : 2 alla Portole, millega sai läbi alates detsembrist Horvaatia meeskonda juhendava Ante Čačići 33-mänguline kaotusteta seeria.

Kuigi peatreener kiitis meeskonna muid poolaja jõupingutusi, andis siiski temagi märku, et punktide kaotamine vaimustas talle pettumuse. „Meile poleks neid väravaid löödud, kui me poleks kaitses nii madalale langenud. Oleksime pidanud olema lõpus julgemad,” nentis Mancini.

Paanikaks pole põhjust

Hoolimata meeletust rahalisest ressursist möödunud hooajal Meistrite liiga konkurentsist juba alagrupiturniiril pudenenud City olukord pole kergem tänavugi. Reali kõrval ootavad ju nn surmagrupis ees vastaseisud valitseva Saksamaa meistri Dortmundi Borussia ja Hollandi parima Amsterdam Ajaxiga. Mancini lausus siiski kindlalt, et Santiago Bernabéul kaotavad Realile teisedki ja paanitemiseks polevat veel põhjust.

Karim Benzema 87. ja Cristiano Ronaldo 90. minuti tabamused vähendasid kõvasti pinget nii Reali meeskonnal kui ka nende juhendajal José Mourinho, kes pärast võiduväravat kalli halli ülikonnaga väljakumurul põlvili liugu laskis.

„See on hea võit, pärast seda on mu meeskonna DNA tagasi. Mängijad tõestasid, et kui nad tahavad olla professionaalid ja Reali ajalugu austada, siis nad suudavad seda,” sõnas karismaatiline treener.

Teatavasti on tänavune Realil Hispaania koduliigas 11 aasta kõige kehvem algus. Nelja voo-ruuga on La Ligas kaotatud nii Getafele kui ka Sevillele ja täiseduga jätkavast suurest rivaa-rist Barcelonast lahutab neid juba kaheksa punkti.

Laupäevane kaotus Sevilale pani nukrutsema isegi Ronaldo, kes avaldas, et tema kõrval ei ole meeskonda ja vaid üksikud pallurid on hingeaga mängu juures.

City alistamine oli Realile Meistrite liigas sajas võit. Jätku said ka teised kaks seeriat. Nimelt ei ole Mourinho Euroopa tugevaimas vutisarjas koduväljakul kunagi inglise klubile alla jäänud, samamoodi ei ole Real iialgi Meistrite liigas ega selle eelkäijas Euroopa karikasarjas koduses avamängus kaotanud. Võidurida rikuvad vaid 2 : 2 viik Barcelonaga hooajal 1960/61 ja 3 : 3 Brüsseli Anderlechtiga kaks aastat hiljem. ●

TULEMUSED

Meistrite liiga I voor

A-alagrupp

ZAGREBI DINAMO – PORTO 0:2 (0:1)

V: 41. Lucho, 90.+2 Defour.

PSG – KIIIVI DINAMO 4:1 (3:0)

V: 19. pen. Ibrahimović, 29. Thiago Silva, 32. Alex, 90.+1 Pastore – 87. Veloso.

B-alagrupp

MONTPELLIER – LONDONI ARSENAL 1:2 (1:2)

V: 9. pen. Belhanda – 16. Podolski, 18. Gervinho.

PIRAEUSE OLYMPIACOS – GELSENKIRCHENI SCHALKE 1:2 (0:1)

V: 58. Abdoun – 41. Höwedes, 59. Huntelaar.

C-alagrupp

MÁLAGA – PETERBURI ZENIT 3:0 (2:0)

V: 3., 76. Isco, 13. Saviola.

AC MILAN – BRÜSSELI ANDERLECHT 0:0

D-alagrupp

DORTMUNDI BORUSSIA – AMSTERDAMI AJAX 1:0 (0:0)

V: 87. Lewandowski.

MADRIDI REAL – MANCHESTER CITY 3:2 (0:0)

V: 76. Marcelo, 87. Benzema, 90. Ronaldo – 68. Džeko, 85. Kolarov.

Anži läheb Euroopat vallutama

Jalgpall

Venemaa rikkurklubi

Mahhatškala Anži alustab

Euroopa liiga võidujaht

võorsil Udinesest.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epl.ee

Täna saab alguse jalgpalli Euroopa liiga alagrupiturniir, kus karika pärast heitlevad tosinasse gruppi jaotatud 48 meeskonda. Hiljem lisanduvad neile kaheksa Meistrite liiga alagrupiturniiril kolmandaks jäänud klubi.

Üheks põnevamaks töötab kujuneda A-grupp, kus inglase Liverpooli, Itaalia Udinese ja Šveitsi Berni Young Boysi kõrval jahib karikat Venemaa rikkurklubi Mahhatškala Anži. Eelringides Ungari klubi Budapesti Honvédi, hollandlaste Arnhemi Vitesse ja AZ Alkmaari alistanud ning alagrupiturniirile jõudnud meeskond on juba sellegagi ajalugu teinud, kuid klubijuhid ei soovi vähemat ega rohkemat kui Euroopa liiga üldvõitu.

Kogenud mängija

Loomulikult tuleb head mängu näidata ka koduses liigas, kus Anži on kaheksa voo-ru järel kolmandal kohal. Viimati alistati 5 : 2 Krasnodari meeskond. Kohtumises tegi debüüdi Anži uusim täiendus Lassana Diarra. „Olen tema esimese mänguga väga rahul. Ta on väga kogenud mängija ja tal oli suurepärane esimene poolaeg, kus ta domineeris tervel keskväljal,” kiitis pallurit Anži peatreener Guus Hiddink.

Kohtumises näitas oma jätkuvat head hoogu ka ründetäht Samuel Eto'o, kes lõi kaks väravat. Tänavu on maailma üks enim teenivaid pallureid nii Venemaa sarjas kui ka Euroopa liigas võrku sahistanud juba viiel korral.

Kihlveoportaal Triobet ei anna Anžile siiski parimat koefitsienti ja näitajaga 20,0 jagavad nad edetabelis Newcastle'iga seitsmendat-kaheksandat kohta. Parim koefitsient 10,0 on Liverpoolil, kellele järgnevad tiitlikaitaja Madridi Atlético ja Tottenham 12,0-ga.

Eelringid väravatevahega 15 : 0 läbinud Anži on varem vaid korra Euroopa sarjades osalenud. Hooajal 2001/02 kaotati Euroopa liiga eelkäijas UEFA Cupil teises ringis 0 : 1 Glasgow Rangersile. Euroopa liiga tänavuse hooaja võitja selgub 15. mail Amsterdamis. ●

Täna Delfi
Spordis: jalgpalli
meistrite liiga
algas ülikirglikult

**Hart hoidis Cityt
mängus, aga Reali
surve kulmineerus
kolme väravaga.**

väravaga. Ühtlasi andis City käest nii 1 : 0 kui ka 2 : 1 edu-seisu. „Viis minutit enne kohtumise lõppu 2 : 1 ette minnes ei saa mängu kaotada. Keda teist kui ennast saaksime me süüdistada?” jagas Hart oma mõtteid kohtumisejärgses teletantseeris. „Me ei ole meeskond, kes peaks üksteisel pärast Santiago Bernabéul mängimist öla-le patsutama, et meil läks hästi. Oleme meeskond, kes saavutab tulemusi,” lisas ta.

Spordimehelikkus pettumust väljendanud Harti ütlustega Mancini aga nõus polnud. „Joe Hart peaks jääma väravasse ja tegema tõrjeid. Kui keegi peaks tiimi kritiseerima, siis olen see mina, mitte Hart,” pöörutas Mancini presikonverentsil.

KURJUS KASVAB
RESIDENT EVIL: KARISTUS
MILLA JOVOVICH
3D
Saal 1 11:50 14:25 17:05 (v.a. N) 19:45 (v.a. N) 22:25 (v.a. N)
Saal 5 21:25 (ainult N)
Saal 6 18:55 (ainult N)
A.Le Coq Sviit 16:15 (L-P) 21:10

RASKE ON VANU HARJUMUSI MUUTA
vanapiigad
Kristen Dunst Isla Fisher Lizzy Caplan Rebel Wilson
Saal 3 12:05 14:20 18:35 (ainult R)
Saal 7 19:15 (v.a. R) 21:40

OLIVER STONE'I FILM
METSLASED
KINODES 28.09.
Saal 3 18:35 (v.a. R)
Saal 5 11:30 (v.a. N) 21:25 (v.a. L,N)

BRUCE WILLIS
MINIVEIKU VANGIS
AJASÕLM
KINODES 28. SEPTEMBRIST
Saal 1 21:50 (ainult N)
Saal 2 16:55 22:00 (v.a. N)
Saal 3 16:25 21:20
Saal 4 18:45
Saal 5 12:15 14:30 16:35
Saal 6 11:35 14:15 19:20 (v.a. N) 22:00 (N)
Saal 7 11:40 14:10 19:15 (ainult R)
Saal 8 17:00
Saal 9 19:40 22:05
Saal 10 12:30 15:20 18:15 (v.a. N) 21:00

DREDD 3D
FEEL THE DIFFERENCE ERILINASTUS!
Saal 1 21:50 (ainult N)
Saal 2 16:55 22:00 (v.a. N)
Saal 3 16:25 21:20
Saal 4 18:45
Saal 5 12:15 14:30 16:35
Saal 6 11:35 14:15 19:20 (v.a. N) 22:00 (N)
Saal 7 11:40 14:10 19:15 (ainult R)
Saal 8 17:00
Saal 9 19:40 22:05
Saal 10 12:30 15:20 18:15 (v.a. N) 21:00

NEID KUNAGI ÜKS...
BOURNE'I PÄRAND
Saal 10 12:30 15:20 18:15 (v.a. N) 21:00

PARANORMAN 3D ing. keeles! MS6
Saal 5 eesti- ja venek. sub! 16:45
Saal 7 11:40 14:10 19:15 (ainult R)
Saal 6 14:05 18:55 (P,E,T) 21:15
Saal 8 12:10 21:55
Saal 9 19:40 22:05
Saal 10 18:30 (ainult N)

ABRAHAM LINCOLN: VAMPIIRIKÜTT
Saal 8 2D K14 14:35 19:30
Saal 9 19:40 22:05
Saal 10 18:30 (ainult N)

ARMASTUSEGA ROOMA K12
Saal 10 EELLINASTUS! 18:30 (ainult N)

***A.Le Coq Sviiti seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00**
Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riikikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väarikad kinohommikud
Sakura moos
Filmi juhatab sisse vene keeles ajakirjanik Boris Tuhh.
Iga 5. seanss TASUTA!
11:00

ARMASTUS, REETMINE, OHVERDUS
PUHASTUS
SOFI OXSANENI
ANTTI JOKINENI
13:40 19:10 21:30

TRÜE DYNAM - PIERCE BROSNAN
AINULT ARMASTUST
ВСЕ, ЧТО ТЕБЕ НУЖНО - ЭТО ЛЮБОВЬ!!!
KINODES 14. SEPTEMBRIST
14:30 16:50 19:15 21:35

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO »SÕPRUS«
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION
PARIS KINO - AASTAST 1955

ÄRA KAOTA LOOTUST
IRA SACHI FILM
THURE LINCHARDT ZACHARY BOOTH
19:30

20.09

Väarikad kinohommikud: Sakura moos	11:00	Üks elu	12:50
Kes? Pesamunade film - eesti keeles	11:15 15:50	Puhastus	13:40 19:10 21:30
Kuutõusu kuningriik	11:55 17:15	Ainult armastust	14:30 16:50 19:15 21:35

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

20.09

Vuosaari	17:00
Ära kaota lootust	19:30
Hoorade hiilgus	21:30

Vaata kino Sõprus nädalakava **www.kinosoprus.ee**

//// Eesti Kontsert

N 20. september kell 19 Jõhvi kontserdimaja
R 21. september kell 19 Pärnu kontserdimaja
L 22. september kell 19 Estonia kontserdisaal
Eesti Kontserdi hooaja avakontsert
Muusika on armastuse hää! HORTUS MUSICUS 40
Kunstiline juht Andres Mustonen
T 25. september kell 19 Viljandi kultuurimaja
KontsertJazz
BENOÎT DELBECQ TRIO (Prantsusmaa)
Benoît Delbecq (klaver)
Mile Perkin (kontrabass)
Emile Biayenda (trummid)
Info tel Tallinn 614 7760, Tartus 737 7537, Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

TALLINNA LINNATEATER

Ma armastasin sakslast
20., 24. septembril 19.00

Maailmale nähtamatud pisarad
8., 9., 10. oktoobril 19.00

Meie, kangelased
19., 20. oktoobril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

MART LAARI
elu pärast insulti

Piirivalvurid vaatasid pealt, kuidas mõrtsukas verest tühjaks jooksis

Sõõrumaa üllatav edu turvaturul

20. september 2012

EESTI EKSPRESS
SÕLTUMATU NÄDALALEHT

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

LOHEJOOKSJA
Khaled Hosseini

Uus trükk nüüd poodides!

See on lugu sõprusest ja armastusest, reetmisest ja lunastusest.

„Lohejooksja” on lugu Afganistanist väga erinevatel aegadel – alates monarhia viimastest õitsenguaastatest, kuningavõimu kukutamisest kuni tänapäevase Talibaniga käes oleva rusustatud, mässuliste hirmuvalitsuse all kannatava riigini välja.

Saadaval raamatupoodides. Tellimiseks helista telefonil 680 4444 või Klienditugi@ehed.ee

Loe ka Khaled Hosseini teist raamatut „Tuhat hiilgavat päikest”.

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

26. septembril kell 18.00
LOOMEÕHTU
Kauksi Ülle 50
Kuhu küünib ugrimugri impeerium?
Esinejad otse Obinitsast, võimalikust Soomeugri kultuuripealinnast

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (ül)õpilastele ja pensionäridele 1 euro

Kuulutuste tellimine!
kuulutus.epl.ee
Vali rubriik, kirjuta tekst ja maksa ühes kohas

Eesti Päevaleht

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

Kuidas ehitajad meid nõörivad

Maaleht

» Kergeusklik maksab ka täieliku praagi eest.

LOE VEEL:

**» NAERUVÄÄRNE
LASTETOETUS:**

poliitikud reklaamivad toetuse kahekordistamist, aga unustavad, et toetus on püsinud samana juba 10 aastat.

» Ametnik vastas kodaniku arupärimisele luulevormis.

Kinnisvara

• Otsime oma välisklientidele ja võtame müüki heas korras kortereid Tallinnas. Lisainfo: sun@sunnyhome24.com või tel. 5063067 www.sunnyhome24.com

Müük

• Saetud, lõhutud küttepuid: lepp, kask, sanglepp, saar, kuusk ja segapuud koos transpordiga. Tel 672 5338, mob 525 9433 Võtikmetsa OÜ
• Müüa soodsa hinnaga talusealiha. Info tel 505 9151.

Teenused

• Täielik lõõgastus daamidele ja härradele Taimaalt pärit originaalse tailannast massööri abil. Tel 6600101 www.thaianamassage.com
• KAARDID ENNUSTAVAD Tel 900 1727 24h, h 1,09 €/min www.ennustus.ee
• NÕUANDELIIN tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97 €/min.

Laen

• Laen kinnisvara tagatisel. ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Teated

• Kohtutäitur Risto Sepp müüb enam-pakkumisel:
Hoonestatud kinnistu asukohaga Jõe-lähtme vald, Haapse küla, AÜ Kullamäe 64, alghind 28800 eurot, enampakkumine 12.10.2012. a kl 11.30;
Enampakkumised on suulised ning viiakse läbi kohtutäituri büroos, Narva mnt 7d, Akorpus. Palun täiendavalt tutvuda enampakkumise vara ja osalemise tingimustega
www.ametlikudteadaanded.ee

• 10.10.2012.a. toimub MTÜ Kõo Maaparandusühistu liikmete üldkoosolek algusega kell 17.00 (registreerimine kell 16.30) Viljandimaal Kõo vallas OÜ Kõo Agro kontoris. Üldkoosoleku päevakord: 1. Üldkoosoleku avamine, koosoleku juhataja ja protokollaja valimine 2. Hooldustööde aastakava kinnitamine 3. Juhatusel liikmete tagasiastumine ja uue juhatuse valimine 4. Hooldustööde finantseerimine 5. Päävkorralduste teemad arutelu, liikmete avaldused ja ettepanekud Juhul kui üldkoosolek ei ole otsustusvõimeline toimub sama päevakorraga uus üldkoosolek samas kohas 10.10.2012. a. kell 19.00 MTÜ Kõo MPÜ juhatusel esimees Taavo Sefer 5660 1979.

• MTÜ Eesti Pankrotihaldurite Koda üldkoosolek MTÜ Eesti Pankrotihaldurite Koda, registrikood 80080740, juhatus teatab, et 28.09.2012.a. algusega kell 13.30 toimub Tallinna Ülikooli Õigusakadeemias asukohaga Siili tn 14, Tallinn MTÜ Eesti Pankrotihaldurite Koda üldkoosolek järgmise päevakorraga: 1) MTÜ Eesti Pankrotihaldurite Koda 2010 ja 2011 aasta majandusaasta aruannete kinnitamine; 2) MTÜ tegevuse jätkamise või likvideerimise otsustamine. Täiendav informatsioon: e-post: andres@pankrotihaldur.ee; tel 502 6408.

Tervis

• Parapsühholoog Ž. Stepanjan
Abi alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 585 88910.

Äriteenus

• Firmade likvideerimine
www.likvideerimine.ee, tel 506 7151.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust.
Pakkuda võib lageraieid
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

TIPOLIIN
KINNISVARABÜROO
VELJO TARVIS
tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME - ÜÜRIME

TEIE KINNISVARA
• Kiire ja korrektne vormistamine.
• 15 a. tökogemus.
• Konsultatsioon tasuta!

VEO- ja KOLIMISTEENUS

Avaldame sügavat kaastunnet
Eliise Soosaarele kallil

EMA

kaotuse puhul

Tallinna 21. kooli
2D klass ja klassijuhataja

Avaldame sügavat kaastunnet
Marele ja Tiinale
kallil isa

ROBERT REINERSI

surma puhul

Perekond Uiibo

18. okt

Kell 19.00
Nokia
Kontserdimajas

Piletid
Piletilevis
ja Ticketpros

EESTI VÄHILIIDU 20. AASTAPÄEVA HEATEGEVUSETENDUS

Elu ja armastus

Ivo Linna, Maarja-Liis Ilus
Lenna Kuurmaa, Märt Avandi,
Birgit Varjun, Rolf Roosalu
Rosanna Lints, Kristo Ukanis

R0 Estonia solistid
Janne Ševtšenko, Kristina Vähi
René Soom, Oliver Kuusik

Otsa Kooli Sümfooniaorkester
Dirigent R0 Estonia Mikk Murdvee
Otsa Kooli Bigband
Siim Aimla juhtimisel
E.T.A. Tantsukool
Koreograafia Rauno Zubko
assistent Eliisa Lott
Produtsent Magnus Mürsepp
Kunstnik Marge Martin
Stilist Kirill Safonov
Konferansjee Mait Malmsten
Tekst Leelo Tungal

EESTI VÄHILIIDU SUURSPONSORID

TOETAJAD

GYÖRGY DRAGOMÁN
VALGE KUNINGAS

Sarja „Areeni bestseller” 3. raamat

GYÖRGY DRAGOMÁN VALGE KUNINGAS

„Valge kuningas” koosneb novellidest, mis illustreerivad tõetruult suureks kasvamise rõõme ja alandusi, moodustades tervikuna paljutahulise ja unustamatu portree elust ängistavas riigis, mis tegelikult võiks olla mis tahes endise Nõukogude Liidu maa.

Saadaval raamatupoodides. Tellimiseks helista telefonil 680 4444 või klienditugi@lehed.ee

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

a
areeni
bestseller

Endist koolivenda

JAAK KÄRKI

mälestavad GAG 1959 a.
lõpetanud klassikaaslased

Avaldame siirast kaastunnet
Tõnu Pääsukele venna

TIIT PÄÄSUKESE

surma puhul

Tallinna 44. keskkooli 1. lend

Avaldame siirast kaastunnet
Silja Saarele
kalli

VANAEMA

surma puhul

Kolleegid Sokos Hotel Virust

Sügav kaastunne
Epp Pohlakule perekonnaga
ema

**AGNES
KRULLI**

09.09.1935 – 16.09.2012

ja isa

**MATI
KRULLI**

05.04.1937 – 14.09.2012

kaotuse puhul

Töökaaslased
Kaarli Hambapoliiklinikust

Avaldame siirast kaastunnet
Saimale ja Virvele
kalli abikaasa ja venna

**AADO
MILLI**

13.06.1943 – 18.09.2012

kaotuse puhul

Ärasaatmine
22.septembril kl 13 Kose kirikust

Silvi, Aime ja Enn peredega

Avaldame sügavat kaastunnet
professor Andi Kivinukile
kalli venna

**AUGUST
KIVINUKI**

surma puhul

Tallinna Ülikooli Matemaatika ja
Loodusteaduste Instituut

Avaldame sügavat kaastunnet
Priit Rikasele
kalli ema

**LIISI
RIKAS**

surma puhul

Kolleegid
Eesti Pangast

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Holby City haigla: Vappersüda (Holby City, Inglise 1999)

09.55 Terevisioon*

11.50 Pealtnägija*

12.35 Kaplinski süsteem (Eesti/Prantsuse 2012)*

13.30 Foorum*

14.20 Doksari Mõtete sunnil, 2/5 (Tvn-get af tanker, Taani 2008)*

14.50 Täheleav: Ilon Wikland*

16.00 Holby City haigla: Vappersüda (Holby City, Inglise 1999)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Önne 13 (Eesti 2003)

17.40 Südameasi: Ohtlikud sosinad (Heartbeat, Inglise 2004)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Kahekõne

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Kapital

22.10 Eesti ettevõtluse auhinnad 2012

23.15 Elu hind (DV8 – the Cost of Living, Inglise 2004)

23.50 Südameasi: Ohtlikud sosinad (Heartbeat, Inglise 2004)*

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 341/400

06.45 Jetsonid

07.10 Rotid

07.35 Pispõnnide seiklused

08.00 Reporter*

09.00 Ettevaatust inglisa*, 143/194

10.00 Talisman*, 63/100

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5332

11.30 Pilvede all*

12.30 Suur lotokolmapäev*

13.30 Knight Rider: Kalmistu

14.30 Südametukse, 255/255.: Viimane osa!

15.30 Punased roosid, 342/400

16.30 Talisman, 64/100

17.30 Ettevaatust inglisa, 144/194

18.30 Kodus ja võõrsil, 5333

19.00 Reporter

20.00 Heeringas Veenuse õlal

20.30 Minu mees suudab!

TV3

06.15 Beyblade: metallvõitlejad 1, 40

06.40 Minu väike poni

07.05 Beyblade: metallvõitlejad 1, 40*

07.30 Käsna-Kalle Kantpüks, 1

07.55 Kaunis Lola, 13*

08.50 Kirgede torm, 1468*

09.50 Vaprad ja ilusad, 6308*

10.15 Teekond iseendani, 2*

10.45 Top Shop

11.10 Omakohus*

11.40 Kõige naljakamad koduvideod*

12.10 Kahjutasu 2, 12

13.00 Nurjatud tüdrukud, 3*

14.00 Meisterkook 3, 2: Katsed, 2*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6309

15.25 Selline on elu!

16.25 Kaunis Lola, 14

17.25 Kirgede torm, 1469

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Omakohus

20.00 Stiilipäevik

00.40 Ringvaade*

01.40 Välisilm esitleb. Murdoch'i skandaal (Murdoch's Scandal, USA 2011)*

02.46 ERR-i uudised

22.00 Esimene aasta (Year One, USA 2009). R: Harold Ramis. O: Michael Cera, Olivia Wilde, Jack Black.

00.00 Ricky Bobby – legendaarne kihutaja (Talladega Nights: The Ballad of Ricky Bobby, USA 2006). Komöödia

02.00 Hea naine*: Perekondlik probleem

02.45 Reporter*

03.35 Ellujääja

04.00 Hooaeg*

04.35 Kodusaade*

05.10 Kokasaade – Lusikas*

20.30 Kättemaksukontor: Libahunt 2

21.30 Selgetnägijate tuleproov 6, 3

22.35 KINO3: 3.10 Yumasse (3:10 To Yuma, USA 2007). Vestern

01.00 Euroopa Pokkeriturnee

02.03 TV3play.ee uudised

02.05 Päästjad 5, 17: Lesbid

02.50 Kinominutid

03.30 Seitsmesed uudised

03.55 Kättemaksukontor: Libahunt 2*

04.40 Omakohus*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Selline on elu!*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Pritsimees Saamuel* **07.20** Mamma Muu ja vares* **07.30** Nuki ja sõbrad* **07.35** Väike Nicolas* **07.45** Näh* **07.55** Geronimo Stiltoni lõbusad lood* **08.15** Lastetuba* **08.30** Mõtölus: Silja Salmistu (ETV 2004)

09.00 Ringvaade* **10.05** Smallville **10.44** ERR-i uudised **17.05** Ajavaod: Sillaehitaja visiit (ETV 2011) **17.30** Keele meelest, 4/5 (Eesti 2007)* **18.00** Tule õue! **18.25** Kasuta oma kujutlusvõimet! **18.30** Lastetuba **18.45** Kiisu Miisu enneolematud seiklused **18.55** Beni ja Holly väike kuningriik **19.05** Stella ja Sam **19.20** AK (viipekeeles) **19.30** AK (vn) **20.00** Eesti sportlased Londoni paraolümpial **20.30** Kalailm, 15/29 **21.00** Volkswagen, 3/8 (ETV 2008)* **21.30** Spioonid (Inglise 2006) **22.20** Paksust ja vedelast (The Thick of It, Inglise 2009)* **22.50** BFM esitleb: lyhikas Elu nagu paradisis (Eesti 2012)* **23.05** BFM esitleb: lyhikas Minu kindlus (Eesti 2011)* **23.20** Maailma kino Viis augustipäeva (USA 2011)* **01.16** ERR-i uudised

Kanal 11

06.10 Armastus või raha, 104 **06.55** Heart-

TV6

land*: **07.45** Südametukse, 254 **08.40** Doktor Oz* **09.35** Doktor Oz **10.30** Ellen* **11.25** Superlapsehoidja* **12.20** Top Shop **12.35** 90210*: Seksikas sõnum **13.35** Kasvatamatud tüdrukud* **14.30** Tee õnele, 407 **15.25** Tee õnele, 408 **16.20** Heartland **17.20** Superlapsehoidja **18.15** Doktor Oz **19.05** Sõnasõda **20.00** Ellen **21.00** Lihne, kiire, maitsed!: Paku sõpradele tapaseid **21.30** 10 aastat nooremaks USA: Päike särab jälle **22.00** Piinlikud kehad **23.00** L-sõna **00.00** Reporter **00.50** Sõnasõda* **01.35** Koduvallutajad Colin ja Justin **02.25** Heartland* **03.10** Doktor Oz* **03.55** Doktor Oz* **04.40** Koduvallutajad Colin ja Justin* **05.30** Reporter*

KANAL 12

10 **18.30** Simpsonid 11, 17* **19.00** Clevelandi show 2, 25 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 1, 14 **20.00** Moodne perekond , 14 **20.30** Simpsonid 11, 18 **21.00** KINOÕHTU: David Gale'i elu (USA, Saksamaa 2003) **23.30** Paljalt naljakas **00.00** Kinominutid **00.30** Eureka 5, 3 **01.20** Salatoimikud 6, 25 **02.10** Hommiku-raadio **05.00** Kodu keset linna 1, 26* **05.25** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

HOROSKOOP

JÄÄR Püüa oma võimeid ja võimalusi mitte üle hinnata. Keegi pakub sulle ehk ilusat präänikut ja sina tõttad seda kohe haarama. Enne uue töö vastuvõtmist uuri tausta!

SÕNN Kui kiirustad, tee seda aeglaselt! Liiklus ja muud potentsiaalselt ohtlikud olukorrad nõuavad täit tähelepanu.

KAKSIKUD Võimalik, et pöörad pisiasjadele liiga suurt tähelepanu. Sind ajavad närvi asjad, mis ei tohiks sind kuidagi puudutada.

VÄHK Kipud nüüd olema haja-meelne ja unistav, mistõttu su tegevus pole kuigi viljakas.

LÕVI Oled edukas – juhul kui tead täpselt, mida teed. Juhuslik rabelemine võib anda tagasilöögi, nagu ka taktitundetu teiste arvustamine.

NEITSI Mõni inimene räägib sinuga keeruliste märkide keeles, kuid sina ei viitsi mänguga kaasa minna ja tunned end sellest häirituna. Peaksid inimsuhteid siiski loomungulisemalt võtma.

KAAUD Õhus on uudsust ja põnevust. Kui on tekkinud rutiin, õnnestub sellest lihtsalt vabaneda. Samal ajal on võimalikud äkilised pöörded, ettearvamatud sündmused ja intriigiladsed olukorrad.

SKORPION Hoidu kasutamast konkurentide vastu ebaausaid võtteid. Ka sinule võidakse anda hoope allapoole võõd.

AMBUR Pead tuhandest killust tervikpildi kokku panema. See ei taha eriti õnnestuda. Seltskonnas võid kergesti üle mängida, eelkõige enda teistele pealesurumise mõttes.

KALJUKITS Õhus on võitlust ja konkurentsi. Oponendid püüavad sind mänguväljalt välja tõrjuda, kuid see neil ei õnnestu – juhul kui oled ise tasemel.

VEEVALAJA Oled väga idealistlik meeleolus. Mõtted inimesed enda jaoks ilusaks. Peale selle oled suuteline ilu nägema ka väga lihtsates asjades. Isegi tänaval vedelev banaanikoor tundub kaunis.

KALAD Sul on praegu kalduvus ajada segamini reaalsus ja ettekujutused. Ühes või teises vormis avalduv soovmõtlemine võib sind rajalt eksitada.

ILM

Neljapäev +13...+16
Edelatuul 3–9 m/s

Reede +12...+15
Edela- ja läänetuul 4–10 m/s

Laupäev +10...+14
Idakaaretuul 3–9 m/s

Pühapäev +10...+14
Idakaaretuul 3–9 m/s

RISTSÕNA

	SEE, MILLE POOLE PÜUTAKSE EESTI SELTS	RANNIKUTUUL ERICH	ENESESSELUGUS KREEKA TAHT	HEELIUM FOKIST EESTI SEV KOLM-NURKNE PURI	VÕITLUS-VÄLI NAISENIMI	LAULJA HAJ NOKJAS NAO OSA	GRAMM KOHU-NÄARME HORMOON	...ÜTLUS TARNIMINE	VÖRD-... POGODI! NÕU
MOLIERE 'I TEOS									
J NAABER									
LAHT									
KARIKA-TURIST									
VINTSKE									
...MOLOOG (putuka-teodlane)									
PIKKUS-MOOT									
SAKSA LINN									
TUUS									
LOJD, ÜKS-KOIKINE									
VIK MALES									
... EHALA									
KEHV-TALUPOEG TERRORI-ORGANI-SATSIOON									
JÄRV SUURES JÄRVISTUS NAISENIMI									
AVA-MEELNE VENE K. ETUS									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODIID

•• Kirikusse pannakse uut elektri-süsteemi. Tornis töötav elektrik jätab kogemata lifti ukse lahti, nii et teised ehitajad ei saa seda alla kutsuda. Kiriku külastajad on väga üllatunud, kui töödejuhataja äkki käed suu ette torusse seab ja taeva poole hüüab: „Peeter! Pane värav kinni!”

•• Üks farmer peab kaks kuud asjatoimetuste pärast oma farmist eemal viibima. Ta jätab farmi juh-tima oma kõige ustavama kauboi. Pärast naasmist leiab farmer farmi ideaalses korras: nisu kasvab paremini, lehmad annavad rohkem piima ja kanad munevad rohkem. Kui farmer kauboile tunnustavalt öläle koputab, annab too aru ka

oma teistest saavutustest:

„Teate, boss, mul õnnestus isegi teie tütar tema igakuisest tervise-häirest terveks ravida!”

•• Mees tutvub baaris ahvatleva 58-aastase blondiiniga. Kui ta on daamile mõned joogid välja teinud, küsib too:

„Oled sa kunagi korraga voodis olnud nii ema kui ka tütreaga?”

„Ei.”

„Aga tahaksid?”

„Sa veel küsid! Muidugi tahaksin!”

„Noh, siis on sul vedanud. Sõi-dame minu poole.”

Nad sõidavad daami juurde, too avab ukse ja hüüab:

„Ema, ega sa veel ei maga?!”

Pauer

KRISTIAN PAUR

Nemi

LISE MYHRE

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

		8	3						
9		4					3	1	7
		1							2
				7				6	4
				1		6			
7	4					8			
4							1		
3	2	9					7		8
						4	2		

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

2	6	4	9	8	7	3	5	1
1	9	8	2	3	5	6	4	7
7	5	3	4	6	1	8	9	2
4	8	9	7	5	3	1	2	6
6	2	7	8	1	4	5	3	9
3	1	5	6	9	2	4	7	8
8	7	6	3	4	9	2	1	5
9	3	1	5	2	8	7	6	4
5	4	2	1	7	6	9	8	3

Teadus

Tiit Kändler
teadustoimetaja

KUIDAS UUENEB NAHK?

Nahal oma sisekell

●● Berliini ja Hamburgi teadlased tegid kindlaks, et inimese nahal on sisemine kell, mis vastutab muu hulgas ka naha paranemise ja uuenemise eest. Nahk on keskkonna ja indiviidi vaheline piir, mis kaitseb meid pisilaste eest ja toimib keskkonnamuutuste vastu. Olgu väljas soe või külm, päike või vihm, ikka on nahk kindel kaitsevall. Teadlased võtsid tervetelt noortelt katsealustelt eri päevaegadel ülemise nahakihi rakke. Geenide analüüs näitas, et naha paranemist reguleerib bioloogiline kell. Kindel molekul, mis aeglustab rakkude jagunemist, on eri päevaegadel erineva aktiivsusega. Selle aktiivsust kontrollib stressihormoon kortisool. Niisiis tuleks nahahäiguste ravimeid nahale määrada ajal, kui see taastub rohkem.

Allikas: AlphaGalileo

LÖHN TEAVITAB RÜNNAKUST

Taim karjub appi

●● Kahjurite munetud munad vallandavad taimedel lõhnaainete tootmise, mis annab naabertaimedele rünnakust teada ja valmistab neid niimoodi rünnakuks ette. Nina Fatouros ja tema kolleegid Hollandi Wageningeni ülikoolist katsetasid, kuidas kapsaliblika munad vallandasid spetsiifilise kemikaali ja kapsataime struktuurimuutused, mis meelitasid ligi vapsikuid, kes ründasid liblikamune ja tõuke, ning tõrjusid eemale kapsaliblikaid. Vähem levinud kapsarööviku koiliblika munad selliseid muutusi esile ei kutsunud.

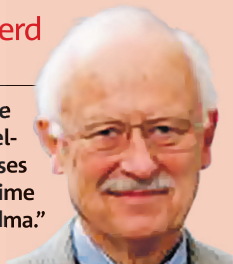
Allikas: AlphaGalileo

TSITAAT

Gordon M. Shepherd

Ameerika neuroteadlane

„Maik, mekk on meie intiimne koostisosa. Selle kaudu oleme ühenduses oma keskkonnaga ja õpime oma individuaalsust tundma.”

SOOVITUS

Ülikiired tähed ja otsituim osake

●● Laurits Leedjärv kirjutab magnetaridest mis võivad pöörelda kiirusega kuni tuhat pööret sekundis. Samamoodi imemoodustised on Higgsi osakesed, millest kirjutavad CERN-is töötavad eesti teadlased Ando Hektor ja Kristjan Kannike. Lisaks loodust, keemiat, energeetikat, olümpiaade. <http://www.horizont.ee/>

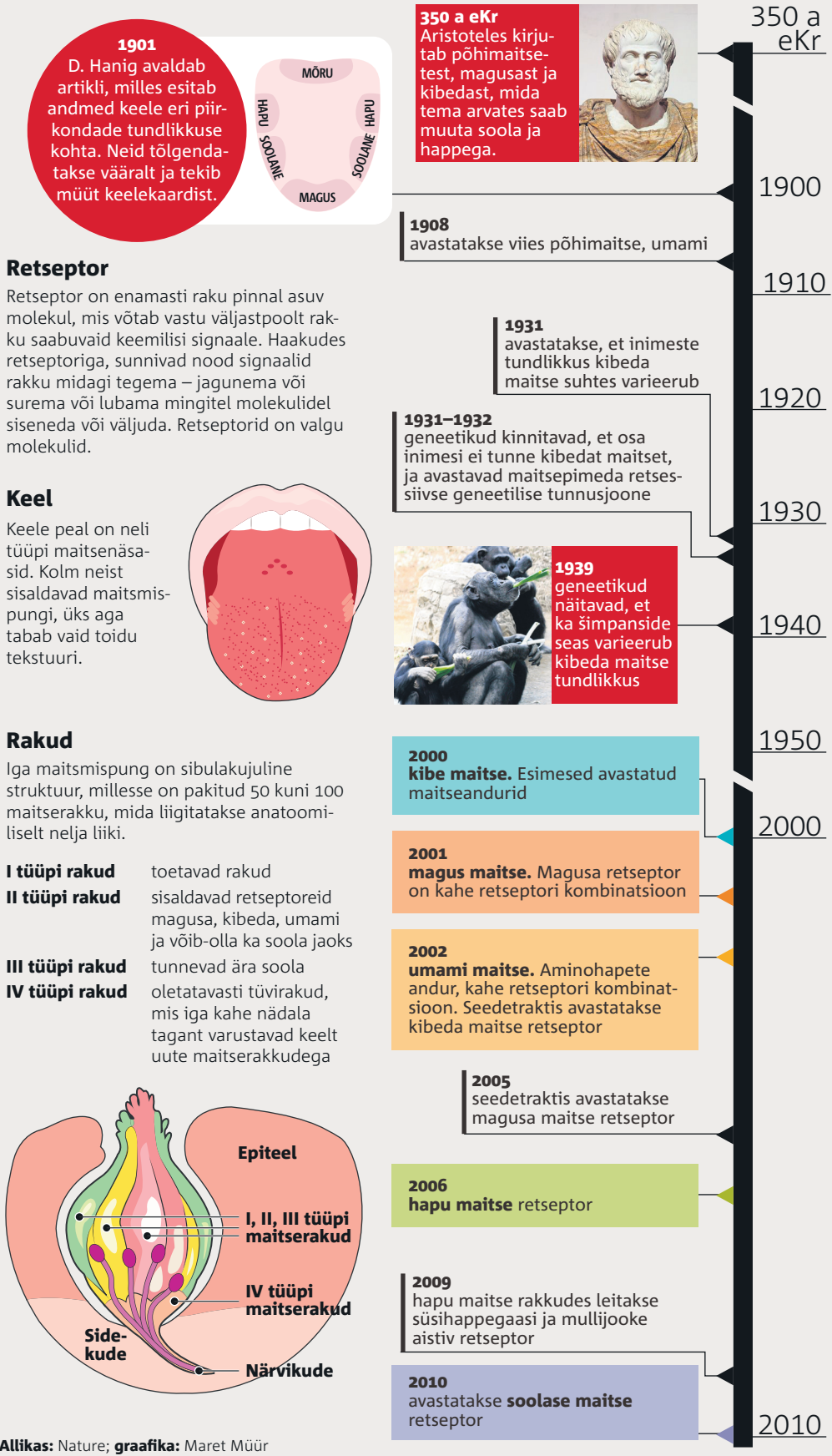

Horisont
September, 2012
MTÜ Loodusaja-kiri, 64 lk

Toidu maitse püsib sünnist surmani

Maitsete avastamise lugu

Kuidas põhimaitseid uuriti ja kuidas keel neid tabab

Praeguse sajandi algus on kujunenud maitsemeelt uurivatele teadlastele üpris maitsevakts. Aastal 2000 said teadlased äsja valminud inimgenoomi järjestust kasutades jälile kibeda maitse retseptoritele. Edaspidi määrati ka magusa, soolase, hapu ja umami maitse aistingutele vastavad retseptorid. Kuid otsing jätkub – näiteks on arvatud, et magusamehhanisme on kaks. Nimelt on õnnestunud aretada geneetiliselt muundatud hiired, kes ei tunne kunstlike magusainete, küll aga looduslike suhkru- te maitset. On pakutud ka lisa viiele üldtunnustatud maitse- aistingule: metalne, rasvane ja süsihappegaasine. Maitse- mee- asukohta on laiendatud keelelt sisikonda, hingamiste- dedesse ja kogunisti spermasse, kuid nende andurite funktsioon on siiski jäänud paljuski uduseks.

Gurmaaniks emaihus

Loote esimene toit – looteve- si – sisaldab glükoosi, fruktoosi, rasvhappeid ja amino- happeid. Vastsündinud eelis- tavad emapiima magusust, suhkru maitse äratundmine on kaasasündinud. Mõningal määral saab ema lapse maitse- tundlikkust suunata, kui valib toitu, mida ta raseduse ajal sööb. Beebid, kelle emad on kandmise ajal söönud roh- kem puuvilju, eelistavad ühe uuringu järgi teistest rohkem virsikuid. Kui ema sööb anii- si, porgandit või münti, hak- kab ka laps neid tahtma. See on evolutsiooniliselt mõiste- tav: kõige loogilisem ja ohu- tum on süüa sedasama, mida sööb ema. Siin peitub või- malus, kuidas saaks tulevas- te põlvkondade söömisharju- musi muuta – emade söömis- harjumuste muutmise kaudu.

Selleks et sülg hakkaks jook- sma, pole vaja, et toit suhu satuks, piisab ka nõude kolistamisest köögis või krabi- salati fotost ajakirjas. Inimene sööb silmade ja kõrvadega. Me eristame rammusaid ja lahjasid suutäisi pelgalt nägemismeele- ga – kui katsealustele näidati lambapraadi või ube, ergastu- sid aju *bilateral insula* närvira- kud tugevamini või nõrgemini.

Isegi kuju mõjutab maitset. Teravaotsaliseks püramiidiks lõigatud juust maitseb kõige teravamalt. Ja muidugi lõhn! Lõhn on keerulisem kui maitse. Maitset tunneme, kui mole- kulid haakuvad meie keele ret- septorite külge. Sealt suun- duvad signaalid ajusse. Lõh- na tunneme, kui lõhnamole- kulid haakuvad nina retsep- toritega ja sealt suunduvad

signaalid teistesse aju osadesse. Need signaalid kohtuvad *anterior insula* sees. Seal tun- neme mekki.

Me tunneme ja eristame toi- tu ka füüsilise kontakti kaudu. Kreemjas või ja jäätis, õline ja viskoosne salatikate maitsevad eriliselt ka tänu oma füüsilis-

tele omadustele. Aju esikoores on rühm neuroneid, mis tun- nevad ära rasva teksturi suus.

Ka helil on oma maitse. Kui katsealused sõid kartulikrõp- se ja neile lasti krõpsuvat heli, siis tundusid krõpsud värske- mad ja krõbedamad kui vai- kuses süües.

Kui inimene kolib mujale elama, omandab ta uued kom- bed. Viimane asi, mis muutub, on toitumisharjumused, sest need omandatakse varases nooruses. Keelde võib ilmu- da aktsent, Tuhala nõiakaev minna meelest, kuid igatsus Tallinna kilude järele jääb.

LEHT + DVD

ISSN 1406-0779

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nendele selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee **Eesti uudised** 680 4400, **kohalikud uudised** 322 3487, **välisuudised** 680 4455, **Ärileht** 680 4400, **arvamus** 680 4450, **kultuur** 680 4470, **sport** 680 4490. **Tellimine** 680 4444, **tellimine välismaale** KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, **reklaam** 680 4500. **EPL Online** www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

ISSN 1406-8869